

Ειδική έκθεση

Αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης που οδηγεί στην τρομοκρατία: η Επιτροπή ανταποκρίθηκε στις ανάγκες των κρατών μελών, αλλά ο συντονισμός και η αξιολόγηση εμφανίζουν ορισμένες αδυναμίες

(υποβαλλόμενη δυνάμει του άρθρου 287, παράγραφος 4,
δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΚΛΙΜΑΚΙΟ ΕΛΕΓΧΟΥ

Οι ειδικές εκθέσεις του ΕΕΣ παρουσιάζουν τα αποτελέσματα των ελέγχων που αυτό διενεργεί επί των πολιτικών και προγραμμάτων της ΕΕ ή επί διαχειριστικών θεμάτων που αφορούν συγκεκριμένους τομείς του προϋπολογισμού. Το ΕΕΣ επιλέγει και σχεδιάζει τα εν λόγω ελεγκτικά έργα κατά τρόπον ώστε αυτά να αποφέρουν τον μέγιστο αντίκτυπο, λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων για τις επιδόσεις ή για τη συμμόρφωση, του επιπέδου των σχετικών εσόδων ή δαπανών, των επικείμενων εξελίξεων και του πολιτικού και δημόσιου συμφέροντος.

Ο εν προκειμένω έλεγχος επιδόσεων διενεργήθηκε από το Τμήμα Ελέγχου V, του οποίου προεδρεύει ο Λάζαρος Στ. Λαζάρου, Μέλος του ΕΕΣ, και το οποίο εστιάζει στους τομείς της χρηματοδότησης και διοίκησης της ΕΕ. Επικεφαλής του ελέγχου ήταν ο Jan Gregor, Μέλος του ΕΕΣ, συνεπικουρούμενος από τους Werner Vlasselaer, προϊστάμενο του ιδιαίτερου γραφείου του, Bernard Moya, σύμβουλο στο ιδιαίτερο γραφείο του, Alejandro Ballester Gallardo, ανώτερο διοικητικό στέλεχος, Mark Marshall, υπεύθυνο έργου και Alexandre-Kim Hugé και Pascale Pucheux-Lallemand, ελεγκτές.

Από αριστερά: Werner Vlasselaer, Alejandro Ballester Gallardo, Mark Marshall, Bernard Moya, Pascale Pucheux-Lallemand, Jan Gregor

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σημείο
Γλωσσάριο	
Σύνοψη	I-VIII
Εισαγωγή	1-10
Η ΕΕ στηρίζει τις προσπάθειες των κρατών μελών για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας	1-3
Η Επιτροπή αναπτύσσει ευρύ φάσμα δράσεων για να βοηθήσει τα κράτη μέλη στην αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης	4-10
Εμβέλεια και τρόπος προσεγγίσης του ελέγχου	11-14
Εμβέλεια του ελέγχου	11-13
Τρόπος προσέγγισης του ελέγχου	14
Παρατηρήσεις	15-6
Η στήριξη είναι κατάλληλη και έχει σχεδιαστεί ορθά	15-21
Η Επιτροπή, με ελάχιστες εξαιρέσεις, ανταποκρίθηκε στις ανάγκες των κρατών μελών	16-19
Η στήριξη σχεδιάστηκε κατά τρόπον ώστε η παρέμβαση σε ευρωπαϊκό επίπεδο να ωφελήσει τα κράτη μέλη	20-21
Η Επιτροπή ενθαρρύνει τις συνεργίες, αλλά ο συντονισμός χρήζει βελτίωσης	22-28
Η Επιτροπή ενθαρρύνει τις συνεργίες	23-25
Ο συντονισμός εμφανίζει ορισμένες αδυναμίες	26-27
Το RAN δεν αξιοποιείται πλήρως	28
Το πλαίσιο της Επιτροπής για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων δεν έχει αναπτυχθεί επαρκώς	29-36
Η Επιτροπή δεν αξιολογεί τη συνολική επιτυχία της όσον αφορά την επίτευξη των στόχων πολιτικής της	30-31
Η Επιτροπή δεν μπορεί να αποδείξει την αποτελεσματικότητα των επιμέρους δράσεών της	32-36
Συμπεράσματα και συστάσεις	37-42

Παράρτημα - Παραδείγματα δράσεων που χρηματοδότησε η ΕΕ για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης

Απαντήσεις της Επιτροπής

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

Eurojust	Ο οργανισμός της ΕΕ για τη στήριξη και την προαγωγή του συντονισμού και της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών στο πλαίσιο της έρευνας και της δίωξης του σοβαρού διασυνοριακού εγκλήματος και της τρομοκρατίας.
IMPACT	Έργο για την ανάπτυξη δέσμης εργαλείων σχετικά με την αξιολόγηση των πρωτοβουλιών που στοχεύουν στην αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης.
STRESAVIORA	Έργο για την προώθηση ανθεκτικών και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνιών.
VOX-Pol	Έργο για τη δικτύωση των δραστηριοτήτων έρευνας που αφορούν τον διαδικτυακό εξτρεισμό με σκοπό την κατάρτιση καλύτερα τεκμηριωμένων πολιτικών προγραμμάτων σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.
Δίκτυο ευαισθητοποίησης για τη ριζοσπαστικοποίηση (RAN)	Δίκτυο σε επίπεδο ΕΕ το οποίο συνδέει επαγγελματίες με σκοπό την ανταλλαγή ιδεών, γνώσεων και εμπειριών για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης που οδηγεί στον βίαιο εξτρεισμό και την τρομοκρατία.
Επανένταξη	Διαδικασία για την παροχή συνδρομής σε πρώην τρομοκράτες, με σκοπό την επανένταξή τους στην κοινωνία.
Ευρωπαϊκό Δίκτυο Στρατηγικών Επικοινωνιών (ESCN)	Δίκτυο εμπειρογνομόνων των κρατών μελών της ΕΕ για την ανταλλαγή ορθών πρακτικών στον τομέα των στρατηγικών επικοινωνιών.
Ευρωπόλ	Ο οργανισμός της ΕΕ για τη συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου, ο οποίος αποσκοπεί στη στήριξη των κρατών μελών για την πρόληψη και την καταπολέμηση κάθε μορφής σοβαρού διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος και τρομοκρατίας.
Μονάδα της ΕΕ για την αναφορά διαδικτυακού περιεχομένου (IRU της ΕΕ)	Η μονάδα της ΕΕ για την αναφορά διαδικτυακού περιεχομένου, η οποία υπάγεται στην Ευρωπόλ, έχει στόχο την καταπολέμηση των προσπαθειών ριζοσπαστικοποίησης και στρατολόγησης νέων τρομοκρατών μέσω του διαδικτύου, δια της επισήμανσης ηλεκτρονικού τρομοκρατικού περιεχομένου και της ειδοποίησης των παρόχων που το φιλοξενούν.
Ριζοσπαστικοποίηση	Το φαινόμενο του ενστερνισμού εξτρεμистικών ιδεολογιών και συμπεριφορών που θα μπορούσαν ενδεχομένως να οδηγήσουν στη διάπραξη τρομοκρατικών ενεργειών.
Συντονιστής Αντιτρομοκρατικής Δράσης	Συντονίζει το έργο του Συμβουλίου της ΕΕ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και διασφαλίζει ότι η ΕΕ διαδραματίζει ενεργό ρόλο στον τομέα αυτό.

**Ταμείο Εσωτερικής
Ασφάλειας - «Αστυνομική
συνεργασία»**

Στόχος της συνιστώσας «Αστυνομική συνεργασία» του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας (2014-2020) (ΤΕΑ) είναι η επίτευξη υψηλού επιπέδου ασφάλειας στην ΕΕ. Χρηματοδοτεί δράσεις που τελούν υπό την άμεση διαχείριση της Επιτροπής και δράσεις που διαχειρίζονται τα κράτη μέλη μέσω εθνικών προγραμμάτων.

Τρομοκρατική προπαγάνδα

Διάδοση μιας συγκεκριμένης εξτρεμιστικής κοσμοθεωρίας, η οποία οδηγεί ορισμένους να ασπάζονται και να δικαιολογούν τη βία.

**Φόρουμ της ΕΕ για το
διαδίκτυο**

Πρωτοβουλία της Επιτροπής για την εξασφάλιση της συμμετοχής των εταιρειών του διαδικτύου στην καταπολέμηση της τρομοκρατικής προπαγάνδας.

ΣΥΝΟΨΗ

I. Τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) είναι αρμόδια για την εθνική ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης της τρομοκρατίας. Είναι επίσης υπεύθυνα για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση σε εθνικό επίπεδο μέτρων για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης, δηλαδή του φαινομένου του ενστερνισμού εξτρεμιστικών ιδεολογιών και συμπεριφορών που μπορούν να οδηγήσουν στη διάπραξη τρομοκρατικών ενεργειών. Το φαινόμενο της ριζοσπαστικοποίησης οφείλεται σε πολλούς παράγοντες και, ως εκ τούτου, για την αντιμετώπιση του προβλήματος επιστρατεύεται, κατά κανόνα, ευρύ φάσμα προληπτικών δράσεων. Ο ρόλος της Επιτροπής συνίσταται στη στήριξη των προσπαθειών των κρατών μελών και στη διασφάλιση της ανταλλαγής ορθών πρακτικών. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή αντλεί πόρους από διάφορες πηγές χρηματοδότησης της ΕΕ, των οποίων ο αριθμός αυξάνεται συνεχώς.

II. Στο πλαίσιο του ελέγχου μας εξετάσαμε αν η Επιτροπή διαχειρίζεται ορθά την εν λόγω οριζόντια στήριξη. Συγκεκριμένα, αξιολογήσαμε αν:

- α) η στήριξη που παρέχει η Επιτροπή στα κράτη μέλη είναι η κατάλληλη·
- β) οι χρηματοδοτούμενες από τα διάφορα ταμεία ή προγράμματα της ΕΕ δράσεις συντονίζονται, ώστε να αξιοποιούνται πλήρως τυχόν συνεργίες·
- γ) η Επιτροπή έχει θεσπίσει ένα πλαίσιο για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και της οικονομικής αποδοτικότητας της στήριξης που παρέχει.

III. Συνολικά, διαπιστώσαμε ότι η Επιτροπή ανταποκρίθηκε στις ανάγκες των κρατών μελών, αλλά ο συντονισμός και η αξιολόγηση εμφάνιζαν ορισμένες αδυναμίες.

IV. Η Επιτροπή προώθησε τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών μέσω κατάλληλων πρωτοβουλιών, όπως το δίκτυο ευαισθητοποίησης για τη ριζοσπαστικοποίηση (RAN), το φόρουμ της ΕΕ για το διαδίκτυο και το ευρωπαϊκό δίκτυο στρατηγικών επικοινωνιών.

V. Ο συντονισμός της οριζόντιας στήριξης της Επιτροπής εξασφαλίστηκε, παραδείγματος χάριν, μέσω διαβουλεύσεων μεταξύ των γενικών διευθύνσεων στο στάδιο της έγκρισης των προγραμμάτων εργασιών, με αποτέλεσμα την επίτευξη συνεργιών μεταξύ των δράσεων

της. Εντούτοις, παρά τις πρόσφατες βελτιώσεις, υπάρχουν περιθώρια περαιτέρω βελτίωσης του συντονισμού των δράσεων της Επιτροπής. Παραδείγματος χάριν, η Επιτροπή διαθέτει μια συνολική εικόνα των χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ δράσεων στον τομέα αυτό, όχι όμως και εκείνων που διαχειρίζονται τα κράτη μέλη, κάτι που θα ήταν χρήσιμο για τη βέλτιστη δυνατή αξιοποίηση των δυνητικών συνεργιών. Διαπιστώσαμε επίσης ότι το RAN, μία από τις κύριες πρωτοβουλίες της Επιτροπής, δεν αξιοποιήθηκε πλήρως για τη διάδοση των αποτελεσμάτων επιτυχημένων έργων που υλοποιήθηκαν με χρηματοδότηση της ΕΕ.

VI. Η Επιτροπή δεν έχει αναπτύξει επαρκώς το πλαίσιο που εφαρμόζει για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και της οικονομικής αποδοτικότητας της στήριξής της. Παραδείγματος χάριν, οι γενικοί στόχοι πολιτικής δεν έχουν αναλυθεί σε ειδικότερους και περισσότερο μετρήσιμους στόχους, και τα κονδύλια που χρησιμοποίησε η Επιτροπή δεν συνοδεύονται από δείκτες και τιμές-στόχο που να καθιστούν δυνατή τη μέτρηση της επιτυχίας όσον αφορά την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης.

VII. Επιπλέον, τα επιτεύγματα συγκεκριμένων δράσεων συχνά μετρώνται με βάση τον αριθμό των δραστηριοτήτων και όχι την αποτελεσματικότητά τους. Ελλοχεύει, συνεπώς, ο κίνδυνος χρήσιμα διδάγματα να μην φτάσουν στους κατάλληλους αποδέκτες ή να μη ληφθούν υπόψη κατά τον σχεδιασμό δράσεων της Επιτροπής ή κατά την περαιτέρω ανάπτυξη της πολιτικής της.

VIII. Βάσει των διαπιστώσεών του, το ΕΕΣ συνιστά στην Επιτροπή τα εξής:

- α) να βελτιώσει το πλαίσιο για τον συνολικό συντονισμό των δράσεων για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης·
- β) να αυξήσει την πρακτική στήριξη που παρέχεται σε επαγγελματίες και υπεύθυνους χάραξης πολιτικής στα κράτη μέλη· και
- γ) να βελτιώσει το πλαίσιο για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ΕΕ στηρίζει τις προσπάθειες των κρατών μελών για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας

1. Τα κράτη μέλη είναι υπεύθυνα για την εθνική ασφάλειά τους¹. Ανάλογα με το πώς αξιολογούν τους κινδύνους, έχουν αναπτύξει διαφορετικές προσεγγίσεις για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Ο ρόλος της ΕΕ είναι να επιδιώκει να εξασφαλίζει υψηλό επίπεδο ασφάλειας², διευκολύνοντας την ανταλλαγή πληροφοριών, γνώσεων και εμπειριών και την επιχειρησιακή συνεργασία. Το 2005, το Συμβούλιο ενέκρινε την αντιτρομοκρατική στρατηγική της ΕΕ, η οποία διαρθρώνεται γύρω από τέσσερις πυλώνες³:

- α) **Πρόληψη:** αντιμετώπιση των αιτίων της ριζοσπαστικοποίησης και της στρατολόγησης νέων τρομοκρατών.
- β) **Προστασία:** προστασία των πολιτών και των υποδομών μέσω της ενίσχυσης της ασφάλειας των συνόρων, των μεταφορών και των υποδομών ζωτικής σημασίας.
- γ) **Καταδίωξη:** δίωξη και έρευνα τρομοκρατών, παρεμπόδιση των σχεδίων, της μετακίνησης και των επικοινωνιών τους, αποδιοργάνωση των δικτύων υποστήριξης, διακοπή της χρηματοδότησης και της πρόσβασης σε υλικά για την πραγματοποίηση επιθέσεων, και προσαγωγή των τρομοκρατών στη δικαιοσύνη.
- δ) **Αντίδραση:** διαχείριση και ελαχιστοποίηση των συνεπειών μιας τρομοκρατικής επίθεσης.

¹ Σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 2, της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η εθνική ασφάλεια παραμένει στην αποκλειστική σφαίρα ευθύνης κάθε κράτους μέλους.

² Το άρθρο 67 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ορίζει ότι η Ένωση καταβάλλει προσπάθεια για να εξασφαλίζει υψηλό επίπεδο ασφάλειας. Στα άρθρα 82 έως 89 ρυθμίζονται τα σχετικά με την αστυνομική και δικαστική συνεργασία.

³ Η αντιτρομοκρατική στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της 30ής Νοεμβρίου 2005, 14469/4/05, εγκρίθηκε στις 15 Δεκεμβρίου 2005.

2. Στο ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την ασφάλεια⁴ του 2015 αναφέρονταν οι τρόποι με τους οποίους η ΕΕ μπορεί να στηρίξει τα κράτη μέλη στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας, με έμφαση στην πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης και της απειλής που συνιστούν οι αλλοδαποί τρομοκράτες μαχητές (οι οποίοι επιστρέφουν στην Ευρώπη αφού είχαν προηγουμένως προσχωρήσει σε τρομοκρατικές ομάδες σε ζώνες συρράξεων). Τονιζόταν η ανάγκη ενίσχυσης της προστασίας των πολιτών και των υποδομών ζωτικής σημασίας και καταπολέμησης της τρομοκρατίας εκτός της ΕΕ. Ακόμη, υπογραμμιζόταν η σημασία, αφενός, της επιβολής κυρώσεων στους τρομοκράτες και τους χρηματοδότες τους και, αφετέρου, της παρακώλυσης της πρόσβασής τους σε πόρους, πυροβόλα όπλα και εκρηκτικά. Επίσης, επισημαινόταν η ανάγκη για βελτιωμένη ανταλλαγή πληροφοριών, προκειμένου να παρακολουθούνται οι εμπλεκόμενοι σε τρομοκρατικές δραστηριότητες.

3. Στην αντιτρομοκρατική δράση της ΕΕ συμμετέχουν διάφορα θεσμικά όργανα και οργανισμοί. Η Επιτροπή συμβάλλει με τις ανακοινώσεις της στη διαμόρφωση της στρατηγικής της ΕΕ η οποία εγκρίνεται από το Συμβούλιο με τη μορφή συμπερασμάτων. Επίσης, υποβάλλει προτάσεις νομοθετικών πράξεων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας προς διαπραγμάτευση και έγκριση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο⁵. Είναι υπεύθυνη για τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση των κονδυλίων της ΕΕ, καθώς και για τον συντονισμό των διαφόρων γενικών διευθύνσεων και την παρακολούθηση της στήριξης που παρέχουν οι οργανισμοί της στα κράτη μέλη. Ο Επίτροπος για την Ένωση Ασφάλειας εργάζεται υπό την καθοδήγηση του πρώτου Αντιπροέδρου και υποστηρίζει το έργο του αρμόδιου για τη μετανάστευση, τις εσωτερικές υποθέσεις και την ιθαγένεια Επιτρόπου όσον αφορά την εφαρμογή των μέτρων ασφαλείας που λαμβάνει η Επιτροπή κατά της τρομοκρατίας. Ο ρόλος του Συντονιστή Αντιτρομοκρατικής Δράσης του Συμβουλίου είναι να παρακολουθεί την υλοποίηση της

⁴ COM(2015) 185 final της 28ης Απριλίου 2015, «Το ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την ασφάλεια».

⁵ Παραδείγματος χάριν, οδηγία (ΕΕ) 2017/541 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2017, για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (ΕΕ L 88 της 31.3.2017, σ. 6).

αντιτρομοκρατικής στρατηγικής της ΕΕ συνολικά και να διασφαλίζει τον ενεργό ρόλο της ΕΕ στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

Η Επιτροπή αναπτύσσει ευρύ φάσμα δράσεων για να βοηθήσει τα κράτη μέλη στην αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης

4. Η αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης αποτελεί βασική συνιστώσα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας. Στην πλειονότητά τους, οι ύποπτοι για συμμετοχή στις πρόσφατες τρομοκρατικές επιθέσεις στην Ευρώπη είναι ευρωπαίοι πολίτες που ριζοσπαστικοποιήθηκαν⁶. Στις ανακοινώσεις της σχετικά με τη στήριξη των κρατών μελών για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης που οδηγεί στην τρομοκρατία⁷, η Επιτροπή εκτιμά ότι η ριζοσπαστικοποίηση είναι συνήθως το αποτέλεσμα συνδυασμού παραγόντων. Στην τελευταία ανακοίνωση της Επιτροπής περιγράφεται ένα πλέγμα κοινωνικών παραγόντων «ώθησης» (π.χ. περιθωριοποίηση και αποκλεισμός) και ιδεολογικών παραγόντων «έλξης» (π.χ. κατάχρηση του θρησκευτικού αφηγήματος από τους στρατολογητές προκειμένου να δικαιολογήσουν τη διάπραξη πράξεων βίας).

5. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η στήριξη των προσπαθειών των κρατών μελών για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης αποτελεί πολυδιάστατη και πολυσύνθετη πρόκληση που μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο μέσω συνδυασμού δράσεων σε διάφορους τομείς πολιτικής, με τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο⁸. Οι εν λόγω δράσεις χρηματοδοτούνται από διάφορες πηγές, όπως το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας, το πρόγραμμα «Ορίζων 2020», το πρόγραμμα «Δικαιοσύνη», το πρόγραμμα Erasmus+ και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

⁶ Ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την ασφάλεια. Πορεία των εργασιών: Ιούνιος 2017.

⁷ COM(2005) 313 final, της 21ης Σεπτεμβρίου 2005, «Στρατολόγηση τρομοκρατών - Καταπολέμηση των παραγόντων που συμβάλλουν στη βίαιη ριζοσπαστικοποίηση», COM(2013) 941 final, της 15ης Ιανουαρίου 2014, «Πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης που οδηγεί στην τρομοκρατία και στον βίαιο εξτρεμισμό: Ενίσχυση της ενωσιακής απόκρισης», και COM(2016) 379 final, της 14ης Ιουνίου 2016, «Υποστήριξη της πρόληψης της ριζοσπαστικοποίησης που οδηγεί σε βίαιο εξτρεμισμό».

⁸ Η προσέγγιση αυτή ενισχύεται από τη στρατηγική εσωτερικής ασφάλειας του 2010 και το ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την ασφάλεια του 2015.

(ΕΚΤ). Κανένα από τα εν λόγω ταμεία ή προγράμματα δεν έχει ως συγκεκριμένο στόχο την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης. Οκτώ γενικές διευθύνσεις της Επιτροπής, η Ευρωπόλ, η Eurojust και τα κράτη μέλη διαχειρίζονται τις εν λόγω ποικίλες δράσεις (βλέπε παράρτημα). Η προσέγγιση που εφαρμόζει η Επιτροπή για τη στήριξη των κρατών μελών στην αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης, παρουσιάζεται στο γράφημα 1.

Γράφημα 1 - Οι τρόποι με τους οποίους η Επιτροπή στηρίζει τα κράτη μέλη για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης

Πηγή: ΕΕΣ

6. Στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020» χορηγούνται επιχορηγήσεις για έρευνα με στόχο την ανάπτυξη των γνώσεων σχετικά με τη ριζοσπαστικοποίηση. Μεταξύ των

θεμάτων έρευνας περιλαμβάνονται οι σύγχρονες τάσεις της ριζοσπαστικοποίησης και η ανάπτυξη ολοκληρωμένης προσέγγισης όσον αφορά τη βίαιη ριζοσπαστικοποίηση. Η ανταλλαγή ορθών πρακτικών γίνεται μέσω πρωτοβουλιών όπως το δίκτυο ευαισθητοποίησης για τη ριζοσπαστικοποίηση (RAN) (βλέπε πλαίσιο 1).

Πλαίσιο 1 - Δίκτυο ευαισθητοποίησης για τη ριζοσπαστικοποίηση (RAN)

Το RAN, το οποίο ιδρύθηκε το 2011, συνδέει επαγγελματίες από όλη την Ευρώπη, όπως ψυχολόγους, εκπαιδευτικούς, κοινωνικούς λειτουργούς, αστυνομικούς, σωφρονιστικούς υπαλλήλους και προσωπικό δικαστικής επιτήρησης, οι οποίοι εργάζονται άμεσα με άτομα ευάλωτα στη ριζοσπαστικοποίηση, καθώς και με άτομα που έχουν ήδη ριζοσπαστικοποιηθεί. Στόχος του είναι να βοηθήσει τους επαγγελματίες που έρχονται σε επαφή με τα άτομα αυτά (και όχι τους υπεύθυνους για τη χάραξη πολιτικής ή την ακαδημαϊκή κοινότητα), παρέχοντάς τους μέσα για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης ή για την επανένταξη βίαιων εξτρεμιστών:

- προωθώντας την ανταλλαγή εμπειριών, π.χ. στο πλαίσιο συναντήσεων και διασκέψεων·
- ενθαρρύνοντας τη χρήση των σχετικών πρακτικών εργαλείων·
- μέσω της διάδοσης πληροφοριών και εμπειρογνώσεως.

Το κέντρο αριστείας του RAN εξασφαλίζει τον συντονισμό και την υποστήριξη του δικτύου. Αξιοποιεί την εμπειρογνώση του για την καθοδήγηση των εννέα ομάδων εργασίας του δικτύου (θεματικές ομάδες, στο πλαίσιο των οποίων οι επαγγελματίες ανταλλάσσουν ιδέες, γνώσεις και εμπειρίες), την παροχή εξατομικευμένης στήριξης (π.χ. εργαστήρια και προγράμματα επιμόρφωσης) σε συγκεκριμένες χώρες, και τη διάδοση γνώσεων και πρακτικών. Η διαχείριση του κέντρου αυτού έχει ανατεθεί σε ανάδοχο και η χρηματοδότησή του προέρχεται από σύμβαση του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας – «Αστυνομική συνεργασία», ύψους 25 εκατομμυρίων ευρώ για την περίοδο 2015-2019.

7. Η διαδικτυακή τρομοκρατική προπαγάνδα αντιμετωπίζεται, παραδείγματος χάριν, μέσω της μονάδας της ΕΕ για την αναφορά διαδικτυακού περιεχομένου (IRU της ΕΕ), η οποία υπάγεται στην Ευρωπόλ, του φόρουμ της ΕΕ για το διαδίκτυο και του Ευρωπαϊκού Δικτύου Στρατηγικών Επικοινωνιών (βλέπε πλαίσιο 2).

Πλαίσιο 2 - Καταπολέμηση της τρομοκρατικής προπαγάνδας

Μονάδα της ΕΕ για την αναφορά διαδικτυακού περιεχομένου (IRU της ΕΕ)

Η IRU της ΕΕ συστάθηκε την 1η Ιουλίου 2015 και εδρεύει στο Ευρωπαϊκό Αντιτρομοκρατικό Κέντρο (ECTC) της Ευρωπόλ. Ο προϋπολογισμός της για το 2017 ανήλθε σε 4,5 εκατομμύρια ευρώ.

Σκοπός της είναι η καταπολέμηση της διαδικτυακής ριζοσπαστικοποίησης και στρατολόγησης στην τρομοκρατία, δια της επισήμανσης του τρομοκρατικού περιεχομένου που υπάρχει στο διαδίκτυο και της προειδοποίησης των παρόχων που το φιλοξενούν, όπως το YouTube (Google), η Microsoft, το Facebook και το Twitter, μέσω αξιολόγησης, η οποία τους επιτρέπει να αποφασίσουν αν θα αφαιρέσουν το εν λόγω περιεχόμενο. Σε συμφωνία με τα κράτη μέλη, επικεντρώνεται στην ισλαμιστική τρομοκρατική προπαγάνδα, η οποία έχει διασυνοριακό χαρακτήρα.

Η IRU της ΕΕ παρέχει, αφενός, εμπειρογνωσία για τις επικοινωνίες μέσω διαδικτύου προκειμένου να στηρίζει τις έρευνες των κρατών μελών, και, αφετέρου, στρατηγική ανάλυση για τον προσδιορισμό των τρομοκρατικών απειλών.

Φόρουμ της ΕΕ για το διαδίκτυο

Τον Δεκέμβριο του 2015, η Επιτροπή εγκαινίασε το φόρουμ της ΕΕ για το διαδίκτυο, το οποίο χρηματοδοτείται από το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας – «Αστυνομική συνεργασία». Μέσω της διοργάνωσης συναντήσεων και διασκέψεων, το φόρουμ φέρνει σε επαφή κρατικές αρχές, την Ευρωπόλ, εταιρείες του διαδικτύου, τον Συντονιστή Αντιτρομοκρατικής Δράσης, το ευρωπαϊκό δίκτυο στρατηγικών επικοινωνιών και το RAN. Δύο είναι οι στόχοι του:

- ο περιορισμός της δυνατότητας πρόσβασης σε τρομοκρατικό περιεχόμενο στο διαδίκτυο·
- η ενδυνάμωση των εταίρων της κοινωνίας των πολιτών, προκειμένου να αυξηθεί ο όγκος των αποτελεσματικών εναλλακτικών επιχειρημάτων στο διαδίκτυο.

Ευρωπαϊκό δίκτυο στρατηγικών επικοινωνιών (ESCN)

Πρόκειται για δίκτυο στο πλαίσιο του οποίου εμπειρογνώμονες των κρατών μελών της ΕΕ ανταλλάσσουν ορθές πρακτικές σχετικά με τις στρατηγικές επικοινωνίες. Η συμβουλευτική ομάδα του παρέχει συμβουλές σε κυβερνήσεις σχετικά με την ανάπτυξη στρατηγικής επικοινωνίας και την οργάνωση εκστρατειών ανασκευής της επιχειρηματολογίας⁹. Το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας – «Αστυνομική συνεργασία» χορήγησε επιχορηγήσεις ύψους 2,2 εκατομμυρίων ευρώ για τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων του την περίοδο Ιανουαρίου 2015-Σεπτεμβρίου 2017.

8. Η προώθηση ανθεκτικών και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνιών επιτυγχάνεται μέσω έργων που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας – «Αστυνομική συνεργασία», όπως το έργο STRESAVIORA (βλέπε πλαίσιο 3). Επιπλέον, έργα που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα Erasmus+ και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο έχουν επίσης ως στόχο την ενίσχυση της ικανότητας αντίστασης και την παροχή στήριξης σε μειονεκτούσες κοινότητες. Παρόλο που οι στόχοι τους είναι πολύ ευρύτεροι και δεν έχουν σχεδιαστεί ειδικά για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης, συμβάλλουν εμμέσως στην πρόληψή της.

Πλαίσιο 3 - STRESAVIORA

Στο έργο **STRESAVIORA I** συμμετείχαν ερευνητές οι οποίοι επισήμαναν την ανάγκη να ενισχυθούν οι νέοι ώστε να μπορούν να αντιστέκονται, να εκφράζουν τη γνώμη τους, να συμμετέχουν στον δημόσιο διάλογο και να υπερασπίζονται τον εαυτό τους. Το έργο κάλυπτε και το άμεσο κοινωνικό περιβάλλον των νέων (π.χ. γονείς, εκπαιδευτικοί και αστυνομικοί), το οποίο πρέπει επίσης να ευαισθητοποιηθεί επί του θέματος.

Το έργο **STRESAVIORA II** αποσκοπεί στην πρακτική εφαρμογή των εργαλείων για την ενίσχυση της ικανότητας αντίστασης, τα οποία αναπτύχθηκαν κατά την πρώτη φάση του έργου σε δύο πόλεις σε καθένα από τα εξής πέντε κράτη μέλη της ΕΕ: Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Κάτω Χώρες και Σουηδία. Το έργο αφορά όλα τα είδη ριζοσπαστικοποίησης (όχι μόνο την ισλαμιστική) και, ως εκ τούτου, θα μπορούσε να εφαρμοστεί και σε περιοχές της Ευρώπης με διαφορετικές ανάγκες. Το έργο

⁹ Το ευρωπαϊκό δίκτυο στρατηγικών επικοινωνιών διαδέχθηκε τη συμβουλευτική ομάδα στρατηγικής επικοινωνίας για τη Συρία (SSCAT).

χρηματοδοτείται με 0,7 εκατομμύρια ευρώ από το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας – «Αστυνομική συνεργασία».

9. Η Επιτροπή στηρίζει τα κράτη μέλη για τον εντοπισμό ριζοσπαστικοποιημένων ατόμων και τη λήψη των ενδεδειγμένων μέτρων, διευκολύνοντας την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου των κρατών μελών (π.χ. μέσω του συστήματος πληροφοριών Σένγκεν). Επίσης στηρίζει την ανάπτυξη στρατηγικών εξόδου προκειμένου τα άτομα αυτά να βοηθηθούν να απεμπλακούν από τους κύκλους στους οποίους ριζοσπαστικοποιήθηκαν και να επανενταχθούν στην κοινωνία, μέσω έργων αποκατάστασης και αποριζοσπαστικοποίησης τα οποία χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα «Δικαιοσύνη».

10. Η ριζοσπαστικοποίηση σε μη ευρωπαϊκές χώρες αντιμετωπίζεται, αφενός, μέσω ειδικών μέτρων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και, αφετέρου, μέσω της ενσωμάτωσης της διάστασης αυτής σε άλλες δράσεις. Σε αυτές περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, προγράμματα που χρηματοδοτούνται από τα Ευρωπαϊκά Ταμεία Ανάπτυξης, το Erasmus+, τον ευρωπαϊκό μηχανισμό γειτονίας και τον μηχανισμό συμβολής στη σταθερότητα και την ειρήνη.

ΕΜΒΕΛΕΙΑ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Εμβέλεια του ελέγχου

11. Εξετάσαμε αν η Επιτροπή διαχειρίστηκε κατάλληλα τη στήριξή της προς τα κράτη μέλη για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης που οδηγεί στην τρομοκρατία. Στο πλαίσιο αυτό, επιχειρήθηκε να δοθεί απάντηση στα ακόλουθα ερωτήματα:

- α) Παρέχει η Επιτροπή την κατάλληλη στήριξη στα κράτη μέλη;
Προκειμένου να απαντηθεί το ερώτημα αυτό, εξετάσαμε αν οι στόχοι πολιτικής και οι δράσεις της Επιτροπής σχεδιάστηκαν κατά τρόπο που να αντικατοπτρίζει τις ανάγκες των κρατών μελών.
- β) Είναι συντονισμένες οι δράσεις που χρηματοδοτούνται από τα διάφορα ταμεία της ΕΕ ώστε να αξιοποιούνται πλήρως τυχόν συνεργίες;

Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, εξετάσαμε αν η Επιτροπή είχε αναπτύξει τις διαδικασίες που είναι απαραίτητες για τον συντονισμό της στήριξης.

- γ) Έχει θεσπίσει η Επιτροπή πλαίσιο για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και της οικονομικής αποδοτικότητας της στήριξης που παρέχει;

Προκειμένου να απαντήσουμε στο ερώτημα αυτό, εξετάσαμε αν η Επιτροπή είχε αναπτύξει το αναγκαίο πλαίσιο δεικτών και εκθέσεων για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και της οικονομικής αποδοτικότητας της πολιτικής της. Επίσης, εξετάσαμε κατά πόσον στο πλαίσιο των αξιολογήσεων των επιμέρους δράσεων μετρούνταν όχι μόνον ο αριθμός των δραστηριοτήτων αλλά και η αποτελεσματικότητά τους.

12. Εστιάσαμε κυρίως στην περίοδο από το 2014 και έπειτα, προκειμένου η ελεγχόμενη περίοδος να συμπίπτει με την έναρξη της περιόδου χρηματοδότησης 2014-2020 των ταμείων και των προγραμμάτων της Επιτροπής.

13. Επικεντρωθήκαμε κυρίως στη διαχείριση των δράσεων που υλοποιήθηκαν εντός της ΕΕ, πρωταρχικός σκοπός των οποίων ήταν η πρόληψη και η αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης. Ωστόσο, λάβαμε επίσης υπόψη μας δράσεις που επιδιώκουν ευρύτερους στόχους, όπως η κοινωνική ένταξη μειονεκτουσών ομάδων. Δεν εξετάσαμε τα συστήματα πληροφοριών (π.χ. το σύστημα πληροφοριών Σένγκεν) που χρησιμοποιούνται για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με τα ριζοσπαστικοποιημένα άτομα.

Τρόπος προσέγγισης του ελέγχου

14. Οι επιτόπιες ελεγκτικές εργασίες πραγματοποιήθηκαν από τον Νοέμβριο του 2016 έως τον Μάρτιο του 2017. Οι παρατηρήσεις μας βασίστηκαν στις ακόλουθες πηγές αποδεικτικών στοιχείων:

- α) εξέταση εγγράφων σχετικά με τις πολιτικές, τις διαδικασίες και τις δράσεις που σχετίζονται με τη στήριξη των κρατών μελών για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης·

- β) συνεντεύξεις με υπαλλήλους των γενικών διευθύνσεων της Επιτροπής οι οποίοι διαχειρίζονται πόρους και εργαλεία της ΕΕ για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης, καθώς και με υπαλλήλους του κέντρου αριστείας του RAN, της IRU της ΕΕ στην Ευρώπη, και του διεθνούς κέντρου για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (οργανισμού που προωθεί την ανταλλαγή γνώσεων και ιδεών για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας)·
- γ) ερωτηματολόγιο που αποστείλαμε στα σημεία επαφής για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας σε όλες τις μόνιμες αντιπροσωπείες των κρατών μελών στην ΕΕ. Από τα 28 σημεία επαφής, τα 15 συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο (ποσοστό συμμετοχής 54 %). Η έρευνα περιελάμβανε ερωτήσεις σχετικά με την καταλληλότητα, την προστιθέμενη αξία και τις προκλήσεις της στήριξης που παρέχεται στα κράτη μέλη·
- δ) επισκέψεις σε εθνικές αρχές στο Βέλγιο και τη Γαλλία, προκειμένου να αξιολογηθεί η καταλληλότητα και η προστιθέμενη αξία της στήριξης που λαμβάνουν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Η στήριξη είναι κατάλληλη και έχει σχεδιαστεί ορθά

15. Εξετάσαμε το πλαίσιο πολιτικής της Επιτροπής προκειμένου να αξιολογήσουμε κατά πόσον ανταποκρινόταν στις ανάγκες των κρατών μελών, καθώς και να εντοπίσουμε τυχόν ελλείψεις. Εξετάσαμε επίσης αν οι δράσεις σχεδιάστηκαν έτσι ώστε η παρέμβαση σε ευρωπαϊκό επίπεδο να αποφέρει οφέλη για τα κράτη μέλη.

Η Επιτροπή, με ελάχιστες εξαιρέσεις, ανταποκρίθηκε στις ανάγκες των κρατών μελών

16. Οι υπεύθυνοι για τη χάραξη πολιτικής σε επίπεδο κρατών μελών μπορούν να ενημερώνουν την Επιτροπή σχετικά με τους τομείς στους οποίους χρειάζονται στήριξη για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης. Αυτό γίνεται στο πλαίσιο διαφόρων συνεδριάσεων και δικτύων, καθώς και μέσω διαφόρων εγγράφων (π.χ. της ομάδας εργασίας του Συμβουλίου για την τρομοκρατία και του δικτύου εθνικών φορέων χάραξης πολιτικής για την πρόληψη, το οποίο συστάθηκε τον Φεβρουάριο του 2017 και των συμπερασμάτων του Συμβουλίου) ή στο πλαίσιο της διαδικασίας έγκρισης των προγραμμάτων εργασιών σχετικά με τα ταμεία ή προγράμματα της ΕΕ. Διαπιστώσαμε ότι,

κατά την κατάρτιση του πλαισίου πολιτικής της για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης, η Επιτροπή έλαβε υπόψη της τις ανάγκες που δήλωσαν οι φορείς χάραξης πολιτικής των κρατών μελών (βλέπε πλαίσιο 4).

Πλαίσιο 4 — Παραδείγματα περιπτώσεων στις οποίες η Επιτροπή έλαβε υπόψη της τις ανάγκες που δήλωσαν τα κράτη μέλη

Τον Νοέμβριο του 2015, οι υπουργοί Δικαιοσύνης και των Εσωτερικών Υποθέσεων των κρατών μελών χρησιμοποίησαν τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για να υπογραμμίσουν την ανάγκη να στηρίξει η Επιτροπή τις προσπάθειες των κρατών μελών για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης στις φυλακές. Ως απάντηση, ένα από τα κεντρικά θέματα της «Ανακοίνωσης για την ενίσχυση της πρόληψης της ριζοσπαστικοποίησης που οδηγεί στον βίαιο εξτρεμισμό» του 2016 ήταν η ριζοσπαστικοποίηση στις φυλακές.

Μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις στο Παρίσι και τη Δανία στις αρχές του 2015, τον Μάρτιο του 2015 οι υπουργοί Παιδείας της ΕΕ εξέδωσαν τη Δήλωση του Παρισιού σχετικά με την προώθηση της συμμετοχής των πολιτών στα κοινά και των κοινών αξιών της ελευθερίας, της ανοχής και της απαγόρευσης των διακρίσεων μέσω της εκπαίδευσης. Σε συμφωνία με τη δήλωση αυτή, στην «Ανακοίνωση για την ενίσχυση της πρόληψης της ριζοσπαστικοποίησης που οδηγεί στον βίαιο εξτρεμισμό» δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση στην αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού.

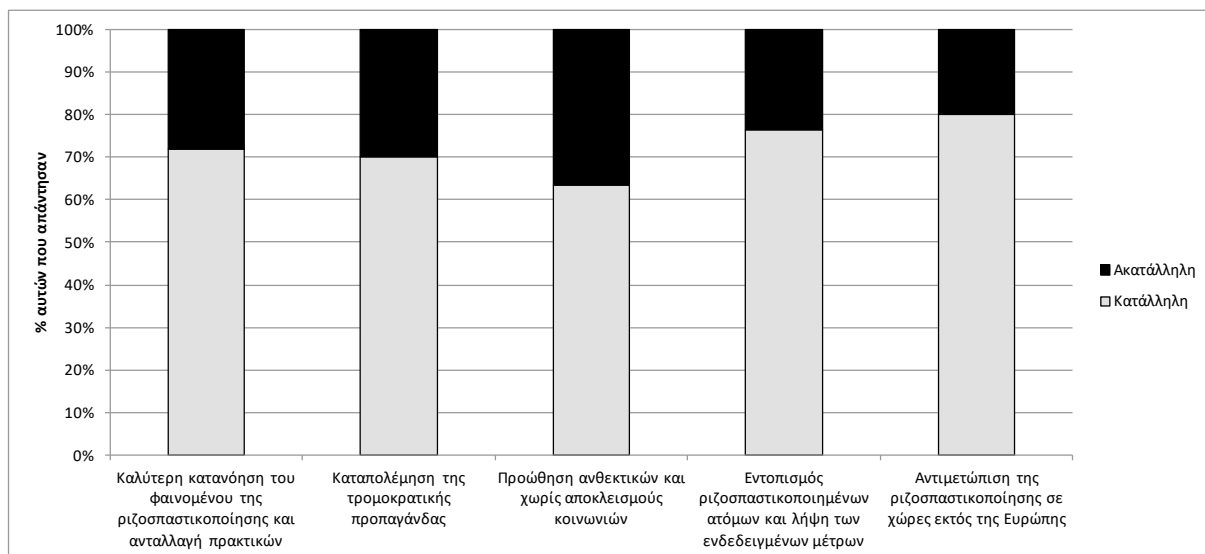
17. Η στήριξη της Επιτροπής μεταβάλλεται, όπως και οι ανάγκες των κρατών μελών, σε συνάρτηση με τις μεταβολές της τρομοκρατικής απειλής. Κατά τη διαδικασία τροποποίησης της στήριξής της, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη της τις εργασίες ευρωπαϊκών οργάνων όπως η Ευρωπόλ, η οποία της παρέχει πληροφορίες σχετικά με την απειλή στα κράτη μέλη (βλέπε πλαίσιο 5).

Πλαίσιο 5 - Η στήριξη της Επιτροπής μεταβάλλεται σε συνάρτηση με την απειλή

Ως απάντηση στις πρόσφατες τρομοκρατικές επιθέσεις στην Ευρώπη και την ανάλυση της Ευρωπαϊκής, στην «Ανακοίνωση για την ενίσχυση της πρόληψης της ριζοσπαστικοποίησης που οδηγεί στον βίαιο εξτρεμισμό» υπογραμμίστηκε η απειλή που συνιστούν οι αλλοδαποί τρομοκράτες μαχητές που επιστρέφουν (εκείνοι που εγκαταλείπουν τη χώρα τους στην ΕΕ με προορισμό τρίτες χώρες, π.χ. εμπόλεμες ζώνες στη Συρία και το Ιράκ, είτε για να αγωνιστούν στο πλευρό τρομοκρατών είτε για να λάβουν σχετική εκπαίδευση). Στην ανακοίνωση αυτή προβλέπεται επίσης ενισχυμένη στήριξη για την ανάπτυξη «στρατηγικών εξόδου» προκειμένου τα άτομα αυτά να βοηθηθούν ώστε να απεμπλακούν από τους κύκλους στους οποίους ριζοσπαστικοποιήθηκαν και να επανενταχθούν στην κοινωνία.

18. Δεδομένου ότι η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες που διατυπώνουν τα κράτη μέλη, το πλαίσιο πολιτικής επικεντρώνει τη στήριξη προς στα κράτη μέλη στους κατάλληλους τομείς. Μέσω του ερωτηματολογίου μας επιβεβαιώθηκε ότι οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες στην έρευνα έκριναν κατάλληλη τη στήριξη που παρείχε η Επιτροπή στα κράτη μέλη στους διάφορους τομείς (βλέπε γράφημα 2). Το σχετικό ποσοστό κυμαινόταν μεταξύ 64 % και 80 %, ανάλογα με τον τομέα. Στο παράρτημα παρουσιάζεται ο τρόπος με τον οποίο η Επιτροπή όχι μόνο διοχέτευσε τη στήριξή της στους κατάλληλους τομείς του πλαισίου πολιτικής της, αλλά και χρησιμοποίησε τις διάφορες πηγές χρηματοδότησης της ΕΕ για την υλοποίηση δράσεων συγκεκριμένα στους τομείς αυτούς.

Γράφημα 2 - Καταλληλότητα της στήριξης της Επιτροπής

Πηγή: Έρευνα μέσω ερωτηματολογίου μεταξύ των μόνιμων αντιπροσωπειών των κρατών μελών στην ΕΕ.

19. Ωστόσο, σε ορισμένες εξαιρετικές περιπτώσεις, οι ανάγκες δεν ικανοποιήθηκαν επαρκώς:

- α) Οι βελγικές αρχές μας ενημέρωσαν ότι το πλαίσιο πολιτικής δεν κάλυπτε επαρκώς το ζήτημα των παραδοσιακών μέσων μαζικής ενημέρωσης (τηλεόραση, ραδιόφωνο και Τύπος). Έκριναν σημαντικό να συμπεριληφθεί το συγκεκριμένο ζήτημα στο πλαίσιο πολιτικής προκειμένου να διευκολυνθεί η εξέταση του ρόλου που διαδραματίζουν τα μέσα ενημέρωσης όχι μόνο στην ενθάρρυνση κάποιων να εγκαταλείψουν την Ευρώπη για να πολεμήσουν στη Συρία, αλλά και στην πόλωση της κοινωνίας, η οποία θα μπορούσε να δημιουργήσει εντάσεις που οδηγούν στη ριζοσπαστικοποίηση.
- β) Η ανάγκη ανάπτυξης στρατηγικών εξόδου (βλέπε πλαίσιο 5) δεν ελήφθη επαρκώς υπόψη στην πράξη. Το 2014, η Επιτροπή δημοσίευσε πρόσκληση υποβολής προτάσεων για έργα που θα χρηματοδοτούνταν από το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας – «Αστυνομική συνεργασία». Η εν λόγω πρόσκληση υποβολής προτάσεων ανταποκρινόταν σε δύο προτεραιότητες: την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης και την ανάπτυξη στρατηγικών εξόδου. Εντούτοις, χρηματοδοτήθηκαν έργα που αφορούσαν μόνον τον πρώτο στόχο, αυτόν της πρόληψης της ριζοσπαστικοποίησης, επειδή έλαβαν υψηλότερη βαθμολογία. Τα ετήσια προγράμματα εργασίας του 2015

και του 2016 για το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας – «Αστυνομική συνεργασία» δεν περιελάμβαναν περαιτέρω προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για προγράμματα που θα ανέπτυσσαν στρατηγικές εξόδου.

Η στήριξη σχεδιάστηκε κατά τρόπον ώστε η παρέμβαση σε ευρωπαϊκό επίπεδο να ωφελήσει τα κράτη μέλη

20. Η Επιτροπή όχι μόνο διοχετεύει τη στήριξή της στους κατάλληλους τομείς, αλλά επίσης αξιοποιεί τα κονδύλια και τα εργαλεία της ΕΕ για την παροχή συγκεκριμένης στήριξης, σχεδιασμένης κατά τρόπο ώστε η παρέμβαση σε ευρωπαϊκό επίπεδο να αποφέρει οφέλη στα κράτη μέλη. Παραδείγματα της στήριξης αυτής είναι μεταξύ άλλων το δίκτυο ευαισθητοποίησης σχετικά με τη ριζοσπαστικοποίηση (βλέπε πλαίσιο 1), το φόρουμ της ΕΕ για το διαδίκτυο, το ευρωπαϊκό δίκτυο στρατηγικών επικοινωνιών και η IRU της ΕΕ στην Ευρωπόλ (βλέπε πλαίσιο 2). Οι πρωτοβουλίες αυτές, οι οποίες αποσκοπούν ειδικά στην καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης και την προαγωγή της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών, δεν θα μπορούσαν να υλοποιηθούν, ή τουλάχιστον όχι τόσο αποδοτικά, από τα επιμέρους κράτη μέλη.

21. Τα εθνικά προγράμματα του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας – «Αστυνομική συνεργασία» που τελούν υπό τη διαχείριση των κρατών μελών έχουν επίσης σχεδιαστεί για να αποφέρουν οφέλη από την ανάληψη δράσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με τη βελτίωση των εθνικών προτύπων για τον περιορισμό των ανισοτήτων και την ενθάρρυνση συνεργιών μεταξύ των κρατών μελών. Δεκαοκτώ κράτη μέλη συμπεριέλαβαν ειδικές δράσεις για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης στα εθνικά προγράμματά τους. Το Βέλγιο, παραδείγματος χάριν, χρηματοδότησε έργα για την αύξηση της ευαισθητοποίησης όσον αφορά τη ριζοσπαστικοποίηση στις φυλακές, τη στήριξη ενός δικτύου για την παροχή βοήθειας σε ευάλωτες οικογένειες, καθώς και για τη χρηματοδότηση κινητών ομάδων πολλαπλών ειδικοτήτων οι οποίες θα αναλύσουν τις ανάγκες των τοπικών αρχών και θα προτείνουν τοπικές στρατηγικές.

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τις συνεργίες, αλλά ο συντονισμός χρήζει βελτίωσης

22. Η Επιτροπή στηρίζει ολοένα και πιο ενεργά τα κράτη μέλη για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης. Από τα 15 κράτη μέλη που απάντησαν στο ερωτηματολόγιό μας

(βλέπε **σημείο 14**), τα 14 έκριναν ότι η Επιτροπή είναι περισσότερο δραστήρια σήμερα από ό,τι πριν από μία πενταετία. Λόγω της ποικιλομορφίας των δράσεών της, στην υλοποίηση των οποίων εμπλέκονται διάφορες πηγές χρηματοδότησης τις οποίες διαχειρίζονται οκτώ γενικές διευθύνσεις, καθώς και του γεγονότος ότι οι δράσεις πραγματοποιούνται στο πλαίσιο διαφόρων τομέων πολιτικής (βλέπε **σημείο 5**), είναι αναγκαίος ο αποτελεσματικός συντονισμός. Ως εκ τούτου, εξετάσαμε αν η Επιτροπή συντονίζει τις δράσεις της κατά τρόπο που να μεγιστοποιεί τις συνεργίες. Ελέγξαμε τις διαδικασίες διαβούλευσης με τις διάφορες γενικές διευθύνσεις πριν από τη χορήγηση της χρηματοδότησης της ΕΕ. Εξετάσαμε επίσης τις κύριες δράσεις που χρηματοδοτούνται από τα διάφορα ταμεία ή προγράμματα της ΕΕ, προκειμένου να εντοπίσουμε συνεργίες, καθώς και αν η Επιτροπή διαθέτει ολοκληρωμένη εικόνα του συνόλου των δράσεων για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης, η οποία είναι απαραίτητη για την αξιοποίηση των δυνητικών συνεργιών. Ειδικότερα, ελέγξαμε αν η Επιτροπή αξιοποίησε πλήρως το RAN, παραδείγματος χάριν για τη διάδοση των αποτελεσμάτων των δράσεων που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ.

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τις συνεργίες

23. Από το **παράρτημα** προκύπτει ότι διαφορετικές δράσεις της Επιτροπής μπορούν να αφορούν παρόμοια ζητήματα. Δεδομένου ότι η Επιτροπή δραστηριοποιείται ολοένα και πιο ενεργά σε αυτόν τον τομέα, υπάρχουν δυνατότητες συνεργιών, ιδίως σε περιπτώσεις κατά τις οποίες υπάρχουν σημεία τομής των δράσεων. Σχετικά παραδείγματα είναι τα εξής:

- α) η χρηματοδότηση που χορηγείται στο πλαίσιο του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας – «Αστυνομική συνεργασία» σε κράτη μέλη για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών ενδεχομένως αφορά θέματα παρόμοια με αυτά που καλύπτουν έργα του προγράμματος Erasmus+.
- β) τα έργα που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα «Δικαιοσύνη» για την κατάρτιση και την ευαισθητοποίηση σωφρονιστικών υπαλλήλων ενδεχομένως αφορούν ζητήματα παρόμοια με αυτά που καλύπτονται από έργα του προγράμματος Erasmus+ ή του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας – «Αστυνομική συνεργασία».

24. Η Επιτροπή εφαρμόζει σειρά διαδικασιών για τη διευκόλυνση του συντονισμού, με στόχο τη μεγιστοποίηση των συνεργιών και την αποφυγή της αλληλοεπικάλυψης της στήριξης (βλέπε πλαίσιο 6).

Πλαίσιο 6 - Παραδείγματα διαδικασιών της Επιτροπής για τη διευκόλυνση του συντονισμού

Στο πλαίσιο της διαδικασίας που είναι γνωστή ως **διυπηρεσιακή διαβούλευση**, διάφορες γενικές διευθύνσεις συνεργάζονται προκειμένου να εγκρίνουν ετήσια προγράμματα εργασιών στα οποία καθορίζονται οι δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν με κονδύλια της ΕΕ. Ορισμένα ετήσια προγράμματα εργασιών απαιτούν τα έργα να λειτουργούν συμπληρωματικά προς άλλες δράσεις. Παραδείγματος χάριν:

- το ετήσιο πρόγραμμα εργασιών για το 2016 του προγράμματος «Δικαιοσύνη» απαιτούσε οι δράσεις να διασφαλίζουν τη συνοχή, τη συμπληρωματικότητα και συνεργίες με δράσεις που χρηματοδοτούνται από άλλα κονδύλια της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας – «Αστυνομική συνεργασία» και των προγραμμάτων Erasmus+ και «Ορίζων 2020»·
- το ετήσιο πρόγραμμα εργασιών του 2016 για τις δράσεις του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας – «Αστυνομική συνεργασία», τις οποίες διαχειρίζεται σε κεντρικό επίπεδο η Επιτροπή, απαιτούσε τα έργα να λειτουργούν συμπληρωματικά προς τις δραστηριότητες της Ευρώπης.

Στο πλαίσιο **προσκήσεων υποβολής προτάσεων** (πρόκειται για τη διαδικασία πρόσκλησης για υποβολή αιτήσεων για τη χρηματοδότηση έργων), σε ορισμένες περιπτώσεις οι αιτούντες οφείλουν να αποδείξουν ότι δεν θα υπάρχει αλληλοεπικάλυψη με υφιστάμενες πρωτοβουλίες.

Παραδείγματος χάριν, στο πλαίσιο της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας – «Αστυνομική συνεργασία» του 2014 για την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης απαιτείτο από τους αιτούντες να αποδείξουν ότι οι προτάσεις δεν αλληλοεπικαλύπτονται με εργασίες, έργα και πρωτοβουλίες που υλοποιούνται ήδη, συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων του RAN.

25. Εξετάσαμε δράσεις οι οποίες υλοποιούνται σε διάφορους τομείς και χρηματοδοτούνται από διαφορετικά ταμεία ή προγράμματα και διαπιστώσαμε ότι ο συντονισμός της Επιτροπής είχε ως αποτέλεσμα συνεργίες μεταξύ των δράσεών της. Παραδείγματος χάριν, το RAN χρησιμοποιείται για τη διάδοση των αποτελεσμάτων άλλων έργων που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ (βλέπε πλαίσιο 7). Περαιτέρω παραδείγματα παρέχονται στο γράφημα 3, όπου παρουσιάζονται διάφορες δράσεις οι οποίες

χρηματοδοτούνται από τρία προγράμματα ή ταμεία της ΕΕ, καθώς και οι συνεργίες που διαμορφώθηκαν τόσο στο πλαίσιο των δράσεων αυτών όσο και μεταξύ τους.

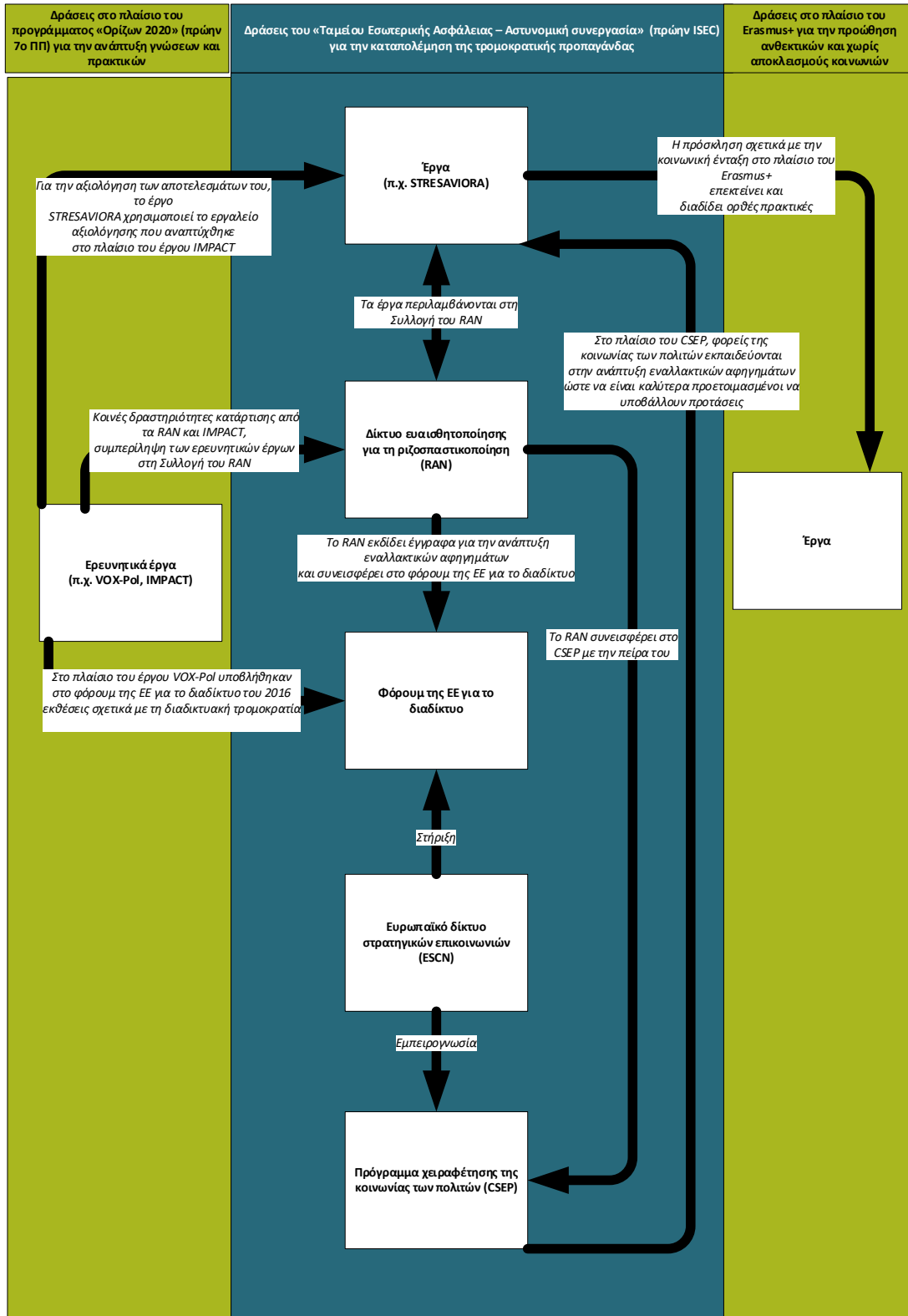
Παραδείγματος χάριν, η Επιτροπή χρησιμοποίησε το 7ο πρόγραμμα-πλαίσιο (το πρόγραμμα ερευνών που προηγήθηκε του προγράμματος «Ορίζων 2020») για τη χρηματοδότηση του ερευνητικού έργου IMPACT¹⁰, στο πλαίσιο του οποίου αναπτύχθηκαν εργαλεία για την αξιολόγηση δράσεων σχετικών με τη ριζοσπαστικοποίηση. Τα εργαλεία αυτά χρησιμοποιήθηκαν από το έργο STRESAVIORA που χρηματοδοτείται από το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας – «Αστυνομική συνεργασία». Εν συνεχεία, το εν λόγω έργο διευρύνθηκε και διαδόθηκε μέσω έργου που χρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα Erasmus+.

Πλαίσιο 7 - Η Συλλογή του RAN - παράδειγμα συνεργίας μεταξύ χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ έργων

Η Συλλογή προσεγγίσεων και πρακτικών (Collection of Approaches and Practices) του RAN, η οποία επικαιροποιείται τακτικά από το 2014 και μετά, περιέχει λεπτομερή στοιχεία σχετικά με έργα για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης, τα οποία υλοποιούνται στην ΕΕ, αλλά μπορούν να αναπαραχθούν και σε άλλα πλαίσια. Τα έργα παρουσιάστηκαν σε συνεδρίαση της ομάδας εργασίας του RAN προκειμένου να υποβληθούν σε αξιολόγηση από ομοτίμους και εγκρίθηκαν από τη διοικούσα επιτροπή του RAN. Η Συλλογή του RAN περιλαμβάνει 108 πρακτικές, συμπεριλαμβανομένων 16 έργων που χρηματοδοτήθηκαν από την ΕΕ.

¹⁰ Το έργο IMPACT Europe (Innovative Method and Procedure to Assess Counter-violent-radicalisation Techniques in Europe) αποσκοπούσε στην ανάπτυξη δέσμης εργαλείων για την αξιολόγηση πρωτοβουλιών που στοχεύουν στην αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης.

Γράφημα 3 - Παραδείγματα συνεργιών μεταξύ δράσεων της Επιτροπής για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης

Πηγή: ΕΕΣ.

Ο συντονισμός εμφανίζει ορισμένες αδυναμίες

26. Μολονότι η Επιτροπή μπορεί να εντοπίζει και να αξιοποιεί πολλές συνδέσεις μεταξύ δράσεων, ο συνολικός συντονισμός εμφανίζει αδυναμίες:

- α) Διάφορες γενικές διευθύνσεις είναι υπεύθυνες για τον σχεδιασμό και την υποβολή στοιχείων σχετικά με τα επιμέρους ταμεία ή προγράμματα της ΕΕ (βλέπε παράρτημα). Παραδείγματος χάριν, η ΓΔ Εκπαίδευσης και Πολιτισμού είναι αρμόδια για τον συντονισμό των έργων που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα Erasmus+, ενώ η ΓΔ Δικαιοσύνης και Καταναλωτών για τον συντονισμό των έργων που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα «Δικαιοσύνη». Η ΓΔ Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων έχει αναλάβει ρόλο επικεφαλής για την ανάπτυξη του πλαισίου πολιτικής της Επιτροπής και την παρακολούθηση της εφαρμογής του¹¹. Ωστόσο, έως το 2017 δεν υπήρχε πλαίσιο για τον συντονισμό όλων των δράσεων της ΕΕ που αφορούν την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης, προκειμένου να εντοπίζονται πιθανές συνεργίες μεταξύ των επιμέρους προγραμμάτων ή ταμείων.
- β) Η ΓΔ Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων προέβη μόλις το 2017 σε χαρτογράφηση των χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ έργων για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης. Συνεπώς, μέχρι τότε η Επιτροπή δεν διέθετε πλήρη κατάλογο των δράσεων για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης οι οποίες χρηματοδοτούνται από τα διαφορετικά ταμεία ή προγράμματα της ΕΕ. Επιπλέον, η εν λόγω διαδικασία χαρτογράφησης περιορίστηκε στις δράσεις των οποίων η διαχείριση πραγματοποιείται σε κεντρικό επίπεδο από την Επιτροπή, και δεν περιέλαβε εκείνες τις οποίες διαχειρίζονται τα κράτη μέλη στο πλαίσιο των εθνικών προγραμμάτων τους.

¹¹ Παραδείγματος χάριν, μέσω μηνιαίων εκθέσεων από τον Οκτώβριο του 2016 σχετικά με την πρόοδο προς την επίτευξη μιας αποτελεσματικής και πραγματικής Ένωσης Ασφάλειας, και μέσω της ολοκληρωμένης αξιολόγησης της πολιτικής ασφάλειας της ΕΕ του Ιουλίου 2017.

27. Στο πλαίσιο των συνεντεύξεων που πραγματοποιήσαμε με υπαλλήλους της IRU της ΕΕ στην Ευρωπόλ και του ευρωπαϊκού δικτύου στρατηγικών επικοινωνιών, εντοπίσαμε ευκαιρίες για καλύτερο συντονισμό των δράσεων που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ:

- α) Η Ευρωπόλ υποστήριξε ότι ήταν δυνατό να αυξηθούν οι συνεργίες εφόσον υπάρξει συντονισμός των χρονοδιαγραμμάτων και του περιεχομένου των εκστρατειών ανασκευής της επιχειρηματολογίας με την απόσυρση τρομοκρατικού υλικού από το διαδίκτυο.
- β) Το ευρωπαϊκό δίκτυο στρατηγικών επικοινωνιών επεσήμανε ότι θα του ήταν χρήσιμο να έχει πρόσβαση στην ανάλυση που πραγματοποιεί η Ευρωπόλ όσον αφορά τις τάσεις της τρομοκρατικής προπαγάνδας (στον βαθμό που αυτό επιτρέπεται βάσει της διοικητικής συμφωνίας μεταξύ της Επιτροπής και της Ευρωπόλ), καθώς και να συμμετέχει ενεργότερα στο VOX-POL¹², ένα ερευνητικό σχέδιο που χρηματοδοτείται από την ΕΕ. Οι πληροφορίες αυτές θα του έδιναν τη δυνατότητα να παρέχει στις κρατικές αρχές καλύτερες συμβουλές για την ανάπτυξη επικοινωνιακών στρατηγικών και την οργάνωση εκστρατειών ανασκευής της επιχειρηματολογίας.

Το RAN δεν αξιοποιείται πλήρως

28. Μολονότι το RAN αποφέρει οφέλη λόγω της ανάληψης δράσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, διαπιστώσαμε ότι στην πράξη η εν λόγω προστιθέμενη αξία δεν είναι η μέγιστη δυνατή¹³:

- α) Το RAN θα μπορούσε να είχε επιτύχει πιο χρήσιμες εκροές, παραδείγματος χάριν με την ανάλυση των πρακτικών που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη (π.χ. μέσω περισσότερων επιτόπιων επισκέψεων) και τη λεπτομερή συγκριτική καταγραφή των προσεγγίσεων που ακολουθεί κάθε κράτος μέλος. Η «Ανακοίνωση σχετικά με την

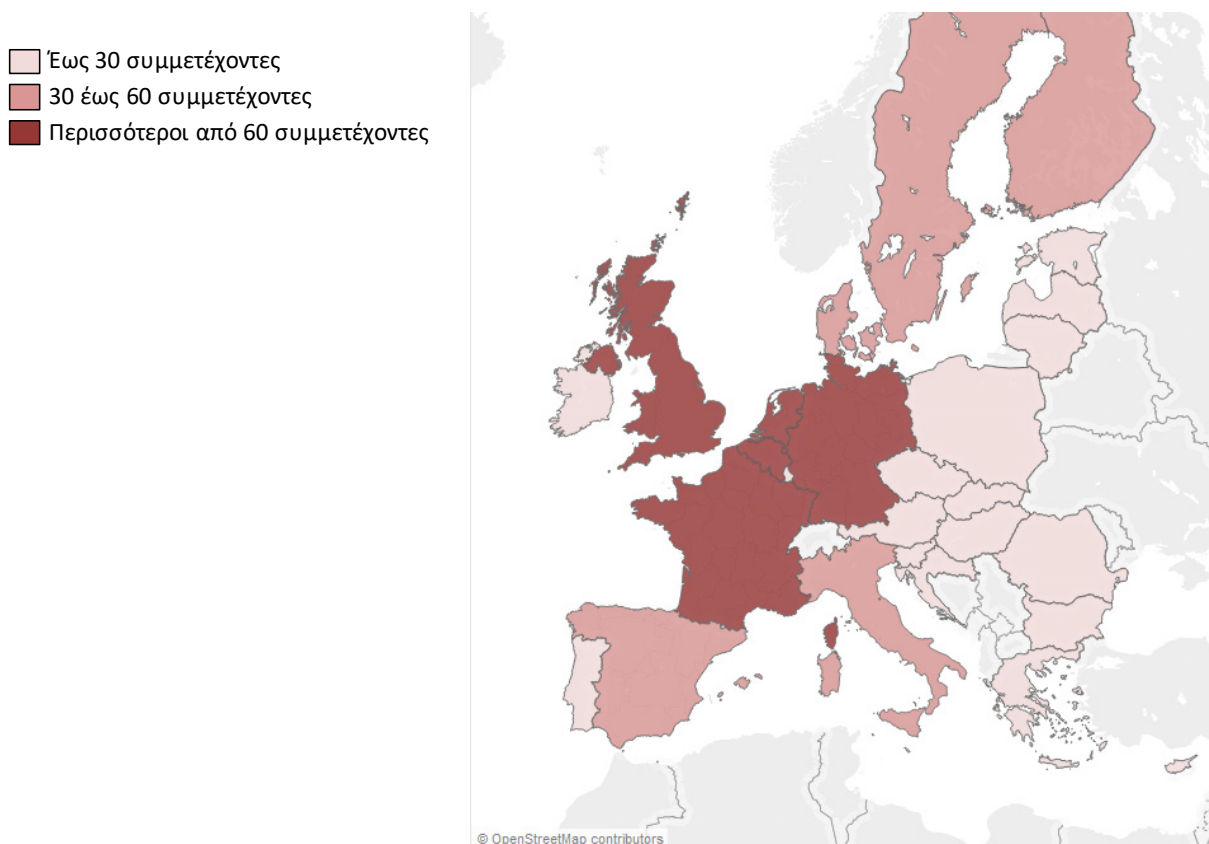
¹² Το έργο VOX-Pol έχει στόχο τη δικτύωση των δραστηριοτήτων έρευνας σχετικά με τον διαδικτυακό εξτρεισμό με σκοπό την κατάρτιση καλύτερα τεκμηριωμένων πολιτικών προγραμμάτων σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

¹³ Αυτό επιβεβαιώνεται από την έρευνα βάσει ερωτηματολογίου που πραγματοποιήσαμε. Οκτώ από τους 13 (62 %) συμμετέχοντες στην έρευνά μας που διατύπωσαν γνώμη έκριναν ότι η προσέγγιση του RAN θα μπορούσε να αποφέρει μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία.

πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης που οδηγεί στην τρομοκρατία» του 2014 αναφέρεται στη Συλλογή του RAN που πρωτοδημοσιεύθηκε το 2014 ως ένα αποθετήριο βέλτιστων πρακτικών. Ωστόσο, στην εισαγωγή της Συλλογής αναφέρεται ότι οι διάφορες πρακτικές περιλαμβάνονται απλώς ενημερωτικά και ως πηγή έμπνευσης. Επίσης, διαπιστώσαμε ότι οι καταχωρίσεις στη Συλλογή δεν περιλαμβάνουν επαρκείς πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο χρηματοδότησης του έργου, ώστε τα ενδιαφερόμενα μέρη να μπορούν να εντοπίσουν πιθανές πηγές χρηματοδότησης της ΕΕ για τα είδη των έργων που εξετάζουν να υλοποιήσουν.

- β) Η Επιτροπή δεν ανέλυσε τους λόγους για τους οποίους ορισμένες χώρες χρησιμοποιούν το RAN λιγότερο από άλλες (βλέπε **γράφημα 4**). Αυτή η διαφορά μπορεί ενδεχομένως να αποδοθεί στις διαφορετικές αντιλήψεις των χωρών όσον αφορά την τρομοκρατία ως απειλή, στην εστίαση του RAN σε συγκεκριμένα είδη τρομοκρατίας, στην προσέγγιση «από τη βάση προς την κορυφή» που εφαρμόζει (ήτοι στην ενημέρωση των υπεύθυνων για τη χάραξη πολιτικής για τις απόψεις των επαγγελματιών) ή στη χρήση της αγγλικής ως κύριας γλώσσας στις συνεδριάσεις του δικτύου. Ωστόσο, δεν καταγράφονται οι μεταβολές των ποσοστών συμμετοχής των διαφόρων κρατών μελών με την πάροδο του χρόνου.

Γράφημα 4 - Συμμετέχοντες στην ομάδα εργασίας του RAN από τον Οκτώβριο του 2015

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Επιτροπής.

- γ) Η Επιτροπή καταβάλλει προσπάθειες για την αύξηση της ενημέρωσης σχετικά με τα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ έργα ενθαρρύνοντας τους συμμετέχοντες να διαδώσουν τα αποτελέσματα των έργων μέσω ομάδας εργασίας του RAN. Παραδείγματος χάριν, επί συνόλου 20 έργων που χρηματοδοτήθηκαν από το ISEC¹⁴ και ολοκληρώθηκαν από το 2011 και μετά (έτος σύστασης του RAN), και τα οποία αξιολογήθηκαν ως καλά, πολύ καλά ή εξαιρετικά, η Επιτροπή πρότεινε τη διάδοση 16 έργων μέσω του RAN. Ωστόσο, διαπιστώσαμε ότι για περισσότερο από το ήμισυ των έργων αυτών, αυτό δεν συνέβη στην πράξη. Κατά τον χρόνο του ελέγχου μας, μόνον

¹⁴ Το ISEC (Πρόληψη και καταπολέμηση της εγκληματικότητας) αποτελούσε τμήμα του προγράμματος-πλαισίου «Ασφάλεια και προστασία των ελευθεριών» (2007-2013), που προηγήθηκε του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας - «Αστυνομική συνεργασία» (2014-2020).

επτά από τα εν λόγω έργα (44 %) είχαν παρουσιαστεί σε ομάδα εργασίας, εργαστήριο ή διάσκεψη του RAN.

- δ) Οι βελγικές αρχές μας ενημέρωσαν ότι οι επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται στο πλαίσιο μικρών τοπικών οργανώσεων χωρίς σχέση με κρατικές αρχές (π.χ. δίκτυα τοπικών ομάδων μητέρων αλλοδαπών μαχητών) δεν συμμετέχουν ικανοποιητικά στις δραστηριότητες του RAN ώστε να διασφαλίζεται πράγματι η εφαρμογή της προσέγγισης «από τη βάση προς την κορυφή».
- ε) Το RAN επιδιώκει τη βελτίωση της επικοινωνίας «από τη βάση προς την κορυφή», ήτοι από τους επαγγελματίες προς τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής. Ωστόσο, λιγότεροι από τους μισούς εξ όσων απάντησαν στην έρευνα που διενήργησε το ίδιο το RAN το 2016 για τους επαγγελματίες με τους οποίους συνεργάζεται δήλωσαν ότι το δίκτυο τους βοήθησε να ασκήσουν επιρροή στη χάραξη πολιτικής. Επιπλέον, τέσσερις εξ όσων απάντησαν στο ερωτηματολόγιό μας ανέφεραν ότι η σύνδεση του RAN με τους φορείς χάραξης πολιτικής θα μπορούσε να ενισχυθεί, παραδείγματος χάριν μέσω επίσημων ανταλλαγών προσεγγίσεων και ιδεών. Σε ορισμένες περιπτώσεις απαιτείται υπερβολικά πολύς χρόνος από τη στιγμή του προσδιορισμού των αναγκών σε επίπεδο επαγγελματιών έως ότου οι ανάγκες αυτές να μπορέσουν να αντιμετωπιστούν από το πλαίσιο πολιτικής της Επιτροπής. Παραδείγματος χάριν, το ζήτημα της ριζοσπαστικοποίησης στις φυλακές αποτελούσε αντικείμενο συζητήσεων από το 2011 σε επίπεδο επαγγελματιών (π.χ. σωφρονιστικών υπαλλήλων και προσωπικού δικαστικής επιτήρησης, εκπαιδευτικών και κοινωνικών λειτουργών) στο πλαίσιο της ομάδας εργασίας του RAN για τις φυλακές και τη δικαστική επιτήρηση. Ωστόσο, η Επιτροπή ενέκρινε μόλις το 2015 συγκεκριμένες δράσεις για την αντιμετώπιση του εν λόγω ζητήματος, οι οποίες χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα «Δικαιοσύνη».

Το πλαίσιο της Επιτροπής για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων δεν έχει αναπτυχθεί επαρκώς

29. Εξετάσαμε αν η Επιτροπή έχει ορίσει δείκτες επιδόσεων για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της συνολικής στήριξής της, καθώς και κατά πόσον οι τιμές-στόχος που ορίστηκαν ήταν ρεαλιστικές. Εξετάσαμε, επίσης, κατά πόσον οι δείκτες μετρούν όχι

μόνον τον αριθμό των δραστηριοτήτων αλλά και την πραγματική πρόοδο προς την επίτευξη του γενικού στόχου της παροχής βοήθειας στα κράτη μέλη για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης που οδηγεί στην τρομοκρατία. Στο επίπεδο των επιμέρους δράσεων, εξετάσαμε αν η Επιτροπή αξιολογεί την αποτελεσματικότητα της παρεχόμενης στήριξης, προκειμένου να διαπιστώσει τι λειτουργεί και σε ποιες περιπτώσεις και τι δεν λειτουργεί, και γιατί. Η Επιτροπή έχει ανάγκη τις πληροφορίες αυτές προκειμένου να είναι σε θέση να:

- α) ανταποκρίνεται στα αιτήματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για αξιολόγηση της στρατηγικής της ΕΕ σχετικά με την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης και της στρατολόγησης σε τρομοκρατικές ομάδες¹⁵.
- β) βελτιώνει και να προσαρμόζει διαρκώς την πολιτική και τη στήριξή της, ανάλογα με την εξέλιξη της απειλής και τις ανάγκες των χρηστών.
- γ) διαδίδει και να επεκτείνει την εφαρμογή παραδειγμάτων επιτυχημένων έργων, με σκοπό τη μεγιστοποίηση των συνεργιών (αποφεύγοντας τη διάδοση αναποτελεσματικών ή αντιπαραγωγικών αποτελεσμάτων έργων).
- δ) αποδεικνύει στους πολίτες ότι οι πρωτοβουλίες μπορούν να είναι αποτελεσματικές.

Η Επιτροπή δεν αξιολογεί τη συνολική επιτυχία της όσον αφορά την επίτευξη των στόχων πολιτικής της

30. Διαπιστώσαμε ότι η Επιτροπή δεν είχε αναπτύξει επαρκώς το πλαίσιο που εφαρμόζει για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και της οικονομικής αποδοτικότητας της πολιτικής της, η οποία αποσκοπεί στη στήριξη των κρατών μελών για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης. Παραδείγματος χάριν, η Επιτροπή:

- α) δεν ανέλυσε τους γενικούς στόχους της πολιτικής της για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης σε ειδικότερους και περισσότερο μετρήσιμους στόχους.

¹⁵ Βλέπε, παραδείγματος χάριν, το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2015, σχετικά με την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης και τη στρατολόγηση ευρωπαίων πολιτών από τρομοκρατικές οργανώσεις.

- β) δεν καθόρισε κατάλληλους δείκτες και τιμές-στόχο για τα χορηγούμενα κονδύλια της ΕΕ, με σκοπό τη μέτρηση των επιδόσεων όσον αφορά την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης·
- γ) δεν παρουσίασε ολοκληρωμένη επισκόπηση των χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ δράσεων για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης (βλέπε **σημείο 26**)·
- δ) δεν προσδιόρισε το συνολικό κόστος της αντιμετώπισης της ριζοσπαστικοποίησης. Η «Ανακοίνωση σχετικά με την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης που οδηγεί στην τρομοκρατία» του 2014 δεν περιελάμβανε στοιχεία για το ύψος της χρηματοδότησης. Η Επιτροπή εξήγησε ότι οι δράσεις θα υλοποιούνταν με τους διαθέσιμους πόρους, χωρίς όμως να διευκρινίζει ποιοι είναι αυτοί. Η «Ανακοίνωση για την υποστήριξη της πρόληψης της ριζοσπαστικοποίησης που οδηγεί σε βίαιο εξτρεμισμό» του 2016 περιείχε ορισμένες πληροφορίες σχετικά με τη χρηματοδότηση και το κόστος, όπως εξάλλου και η «Ολοκληρωμένη αξιολόγηση της πολιτικής ασφάλειας της ΕΕ» του Ιουλίου του 2017¹⁶. Ωστόσο:
 - i) ορισμένες δράσεις, όπως τα έργα που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας – «Αστυνομική συνεργασία», παραλείπονται·
 - ii) το κόστος ορισμένων δράσεων δεν προσδιορίζεται, και ειδικότερα της IRU της ΕΕ, του φόρουμ της ΕΕ για το διαδίκτυο, του προγράμματος χειραφέτησης της κοινωνίας των πολιτών και του ευρωπαϊκού δικτύου στρατηγικών επικοινωνιών·
 - iii) τα στοιχεία για τη χρηματοδότηση των διαφόρων δράσεων καλύπτουν διαφορετικές χρονικές περιόδους·
 - iv) δεν γίνεται διάκριση μεταξύ του κόστους των δράσεων που σχεδιάστηκαν ειδικά για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης (π.χ. 25 εκατομμύρια ευρώ για το κέντρο αριστείας του RAN) και εκείνων που δεν σχεδιάστηκαν ειδικά για τον σκοπό αυτό, αλλά συμβάλλουν, ωστόσο, στην πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης (π.χ.

¹⁶ SWD(2017) 278, της 26ης Ιουλίου 2017 «Ολοκληρωμένη αξιολόγηση της πολιτικής ασφάλειας της ΕΕ».

25,6 δισεκατομμύρια ευρώ από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης των μειονεκτουσών ομάδων).

31. Ως εκ τούτου, δεν υπάρχει μία συνολική έκθεση η οποία να καλύπτει το κόστος και τα επιτεύγματα των χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ δράσεων για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης. Αντ' αυτού, τα ζητήματα αυτά καλύπτονται σε διάφορες εκθέσεις, όπου μάλλον περιγράφονται τα πεπραγμένα παρά μετράται η πρόοδος προς την επίτευξη των στόχων πολιτικής (βλέπε πλαίσιο 8).

Πλαίσιο 8 - Παραδείγματα εκθέσεων στις οποίες μάλλον περιγράφονται τα πεπραγμένα παρά μετράται η πρόοδος προς την επίτευξη των στόχων πολιτικής

Στην τελική έκθεση εφαρμογής της στρατηγικής εσωτερικής ασφάλειας της ΕΕ (2010-2014) περιγράφονται τα όσα έγιναν προκειμένου να στηριχθούν τα κράτη μέλη για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης, αλλά δεν αξιολογείται η αποτελεσματικότητα¹⁷:

- της σύστασης του RAN τον Σεπτέμβριο του 2011·
- της έγκρισης, τον Ιανουάριο του 2014, της «Ανακοίνωσης σχετικά με την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης που οδηγεί στην τρομοκρατία»·
- της δημοσίευσης της Συλλογής του RAN.

Στην ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων της ΓΔ Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων για το 2016, οι πίνακες επιδόσεων σχετικά με το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας – «Αστυνομική συνεργασία» περιέχουν πληροφορίες σχετικά με τον αριθμό των εναλλακτικών αφηγημάτων που αναπτύχθηκαν.

Η IRU της ΕΕ υποβάλλει ανά τακτά διαστήματα στοιχεία σχετικά με τον όγκο του τρομοκρατικού περιεχομένου που αφαιρέθηκε από το διαδίκτυο.

¹⁷ COM(2014) 365 final, της 20ής Ιουνίου 2014, «Τελική έκθεση εφαρμογής της στρατηγικής εσωτερικής ασφάλειας της ΕΕ (2010-2014)».

Η Επιτροπή δεν μπορεί να αποδείξει την αποτελεσματικότητα των επιμέρους δράσεών της

32. Περισσότερη δραστηριότητα δεν σημαίνει απαραίτητα και μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα. Διαπιστώσαμε ότι οι αξιολογήσεις των δράσεων της Επιτροπής που αποσκοπούν στη συνδρομή των κρατών μελών για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης συχνά μετρούν τα επιτεύγματα βάσει του όγκου της δραστηριότητας (π.χ. του αριθμού των συνεδριάσεων που πραγματοποιήθηκαν ή των εγγράφων που καταρτίστηκαν) και όχι της αποτελεσματικότητας (π.χ. των γνώσεων που απέκτησαν οι συμμετέχοντες στο RAN, του τρόπου αξιοποίησης των γνώσεων αυτών και του αντικτύπου στην εργασία τους). Στην πρόσφατη «Ολοκληρωμένη αξιολόγηση της πολιτικής ασφάλειας της ΕΕ» υπογραμμίστηκε επίσης η ανάγκη αξιολόγησης των αποτελεσμάτων και της αποτελεσματικότητας των δράσεων που αποσκοπούν στην πρόληψη της τρομοκρατίας. Συνεπώς, όπως προκύπτει από τα σημεία που ακολουθούν, η Επιτροπή αδυνατεί να αποδείξει την αποτελεσματικότητα των χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ δράσεων για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης.

33. Έχουν προγραμματιστεί αξιολογήσεις για τα έργα που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας – «Αστυνομική συνεργασία». Ωστόσο, συχνά δεν ορίζονται δείκτες αποτελεσματικότητας για τα έργα. Παραδείγματος χάριν, από τις πέντε επιλεγείσες προτάσεις έργων που υποβλήθηκαν σε συνέχεια της πρόσκλησης του 2014 για την υποβολή προτάσεων έργων σχετικών με τη ριζοσπαστικοποίηση (βλέπε σημείο 19 β)), η Επιτροπή έκρινε ότι τρεις¹⁸ συνοδεύονταν από ανεπαρκείς, ασαφείς ή απλοϊκές στρατηγικές αξιολόγησης και παρακολούθησης, και δεν διέθεταν δείκτες για τη μέτρηση της αποτελεσματικότητας των έργων.

34. Όσον αφορά το ISEC (το ταμείο που προηγήθηκε του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας – «Αστυνομική συνεργασία»), η Επιτροπή εξέτασε την τελική έκθεση όλων των έργων¹⁹ και

¹⁸ FIRST LINE, LIAISE II και SAFFRON.

¹⁹ Έκθεση που περιλαμβάνει την περιγραφή και τα οικονομικά στοιχεία που αφορούν τις δραστηριότητες και τα επιτεύγματα του έργου, η οποία καταρτίζεται από τον αποδέκτη της χρηματοδότησης της ΕΕ μετά την ολοκλήρωση του έργου.

περιέγραψε τα αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν βάσει συγκεκριμένων εκροών. Επίσης, εξέτασε την ποιότητα των αποτελεσμάτων, δηλαδή τη χρησιμότητά τους και τη δυνατότητα να χρησιμοποιηθούν και σε άλλο πλαίσιο, καθώς και αν και με ποιον τρόπο θα πρέπει να διαδοθούν. Ωστόσο, η εν λόγω εξέταση δεν συνιστούσε τεκμηριωμένη, βάσει στοιχείων, αξιολόγηση του αντικτύπου των έργων. Δεδομένου ότι τα έργα δεν συνοδεύονταν από δείκτες αποτελεσματικότητας, στην ουσία καταγράφεται η κρίση του αξιολογητή όσον αφορά την αποτελεσματικότητά τους.

35. Η IRU της ΕΕ στην Ευρωπόλ επισημαίνει το τρομοκρατικό περιεχόμενο στο διαδίκτυο και ειδοποιεί τους παρόχους που το φιλοξενούν προκειμένου να το αποσύρουν. Οι επιδόσεις της μετρώνται βάσει του όγκου αλλά και του ποσοστού του επισεπημασμένου περιεχομένου το οποίο οι πάροχοι αποσύρουν πράγματι από το διαδίκτυο (βλέπε **γράφημα 5**). Τα εν λόγω στατιστικά στοιχεία χαρακτηρίζονται από τους εξής περιορισμούς:

- α) Δεν δείχνουν τον όγκο του περιεχομένου που αποσύρθηκε αποκλειστικά λόγω της δράσης της IRU. Πράγματι, η μονάδα της ΕΕ για την αναφορά διαδικτυακού περιεχομένου μπορεί να ζητά από εταιρείες του διαδικτύου να αποσύρουν τρομοκρατική προπαγάνδα, την οποία έχουν επίσης επισημάνει κράτη μέλη²⁰. Όταν η IRU της ΕΕ εξετάζει προπαγανδιστικό περιεχόμενο σε γλώσσες εκτός αυτών της ΕΕ (π.χ. στην αραβική, ρωσική ή τουρκική γλώσσα), το οποίο οι αντίστοιχες εθνικές μονάδες αναφοράς διαδικτυακού περιεχομένου εξετάζουν σε μικρότερο βαθμό, ο κίνδυνος αυτός είναι χαμηλότερος. Η IRU της ΕΕ δεν έχει στοιχεία σχετικά με τον όγκο του τρομοκρατικού περιεχομένου που έχει αποσυρθεί από εταιρείες του διαδικτύου κατόπιν αποκλειστικά δικού της αιτήματος, χωρίς το περιεχόμενο αυτό να έχει επίσης επισημανθεί από τις αντίστοιχες εθνικές μονάδες, φορείς της κοινωνίας των πολιτών ή από τις ίδιες τις εταιρείες του διαδικτύου. Ακόμη, οι εταιρείες του διαδικτύου δεν παρέχουν στοιχεία σχετικά με τους λόγους για τους οποίους αποσύρθηκε το περιεχόμενο.

²⁰ Η αντιτρομοκρατική μονάδα αναφοράς διαδικτυακού περιεχομένου του Ηνωμένου Βασιλείου αναφέρει περίπου 100 000 στοιχεία περιεχομένου ετησίως.

- β) Δεν αποδεικνύουν την αποτελεσματικότητα από την άποψη του όγκου του περιεχομένου τρομοκρατικής προπαγάνδας που παραμένει στο διαδίκτυο. Οι 10 συμμετέχοντες στην έρευνά μας που διατύπωσαν γνώμη έκριναν ότι μία από τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η IRU της ΕΕ είναι ότι το προπαγανδιστικό περιεχόμενο που αποσύρεται απλώς αναρτάται εκ νέου ή μετακινείται σε άλλες πλατφόρμες (φαινόμενο γνωστό ως «whack-a-mole», από την ονομασία γνωστού παιχνιδιού). Κατά τη συνεδρίαση του φόρουμ της ΕΕ για το Διαδίκτυο του Δεκεμβρίου 2016 (βλέπε πλαίσιο 2), οι βασικές εταιρείες του διαδικτύου παρουσίασαν πρωτοβουλία για την αποτροπή της εκ νέου ανάρτησης προπαγανδιστικού περιεχομένου. Οι γαλλικές αρχές με τις οποίες πραγματοποιήσαμε συναντήσεις τόνισαν την ανάγκη να αποδειχθεί η αποτελεσματικότητα του εν λόγω μηχανισμού. Επεσήμαναν επίσης τις δυσκολίες της επίτευξης της χρυσής τομής μεταξύ, αφενός, του περιορισμού της πρόσβασης σε περιεχόμενο τρομοκρατικής προπαγάνδας στο διαδίκτυο και, αφετέρου, της ώθησης κατ' αυτόν τον τρόπο των τρομοκρατών ώστε να χρησιμοποιούν περισσότερο περίπλοκα και μυστικά συστήματα ανταλλαγής μηνυμάτων, δυσχεραίνοντας τις έρευνες.
- γ) Δεν μετρούν την ταχύτητα αντίδρασης, π.χ. τον χρόνο που χρειάζεται η IRU της ΕΕ για να εντοπίσει ύποπτο περιεχόμενο μετά την ανάρτησή του ή τον χρόνο που χρειάζονται οι εταιρείες για να αποσύρουν τέτοιου είδους περιεχόμενο, μετά τη σχετική ειδοποίηση.

Γράφημα 5 - Στατιστικά στοιχεία της μονάδας της ΕΕ για την αναφορά διαδικτυακού περιεχομένου

	1η Ιουλίου 2015 έως 1η Ιουλίου 2016	1η Ιουλίου 2016 έως 1η Ιουνίου 2017
Προτάσεις για αναφορά	9 787	20 174
Περιεχόμενο που αποσύρθηκε από τους παρόχους υπηρεσιών διαδικτύου	8 949	16 143
Ποσοστό επιτυχίας	91,4 %	80,0 %

Πηγή: Ευρωπόλ - Μονάδα της ΕΕ για την αναφορά διαδικτυακού περιεχομένου, πρώτη ετήσια έκθεση και στοιχεία της Ευρωπόλ.

36. Η ΓΔ Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων ορίζει λεπτομερείς ποσοτικούς στόχους για το RAN στο ετήσιο σχέδιο δραστηριοτήτων της, και παρακολουθεί την πρόοδο στο πλαίσιο τριμηνιαίων και ετήσιων εκθέσεων προόδου. Ωστόσο, στα εν λόγω σχέδια και εκθέσεις απαριθμούνται απλώς δραστηριότητες, π.χ. αριθμός συνεδριάσεων, συμμετεχόντων, εκ των προτέρων μελετών, επισκέψεων μελέτης, σεμιναρίων, διασκέψεων, ενημερωτικών δελτίων, μαθημάτων επιμόρφωσης, εργαστηρίων, εγγράφων πολιτικής και θεματικών εγγράφων. Η Επιτροπή δεν ζήτησε από το κέντρο αριστείας του RAN πληροφορίες για την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητάς του, π.χ. στοιχεία σχετικά με την ικανοποίηση των συμμετεχόντων, τις γνώσεις που αποκτήθηκαν και τις επαφές που πραγματοποιήθηκαν, τον τρόπο με τον οποίο αυτά χρησιμοποιήθηκαν και διαδόθηκαν στα κράτη μέλη, καθώς και τον αντίκτυπό τους στις εργασίες ή στα αποτελέσματα του οργανισμού (π.χ. αν η επιμόρφωση πράγματι βοήθησε την αστυνομία στην αναγνώριση ριζοσπαστικοποιημένων ατόμων και στον μετριασμό του σχετικού κινδύνου). Εντούτοις, με δική του πρωτοβουλία, το κέντρο αριστείας του RAN διενήργησε έρευνες από τις οποίες προκύπτουν ενδείξεις για τη χρησιμότητα των προϊόντων του. Παραδείγματος χάριν, στο πλαίσιο έρευνας του Αυγούστου του 2016 διαπιστώθηκε ότι, σε ποσοστό περίπου 90 %, οι συμμετέχοντες σε εκδηλώσεις του RAN έκριναν ότι η συμμετοχή τους θα είχε θετικό αντίκτυπο στην καθημερινή τους εργασία.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

37. Τα κράτη μέλη είναι υπεύθυνα για την εθνική τους ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης της τρομοκρατίας. Η ΕΕ διαδραματίζει επίσης ρόλο στην εξασφάλιση υψηλού επιπέδου ασφάλειας, διευκολύνοντας την ανταλλαγή πληροφοριών, γνώσεων και εμπειριών και την επιχειρησιακή συνεργασία. Το 2005, η ΕΕ καθόρισε την αντιτρομοκρατική στρατηγική της, η οποία διαρθρώνεται γύρω από τέσσερις πυλώνες. Επιδίωξη του πρώτου πυλώνα είναι η αποτροπή της στρόφης ατόμων προς την τρομοκρατία, μέσω της εξάλειψης των αιτιών της ριζοσπαστικοποίησης και της στρατολόγησης. Δεδομένου ότι η ριζοσπαστικοποίηση προκαλείται από πολλούς παράγοντες, για την αντιμετώπιση του προβλήματος επιστρατεύεται ευρύ φάσμα δράσεων. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή, προκειμένου να στηρίζει τα κράτη μέλη στον τομέα αυτό, αντλεί πόρους από διάφορες πηγές χρηματοδότησης της ΕΕ, των οποίων ο αριθμός αυξάνεται συνεχώς.

38. Στο πλαίσιο του ελέγχου μας, εξετάσαμε αν η Επιτροπή διαχειρίστηκε ορθά τη στήριξη της προς τα κράτη μέλη για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης που οδηγεί στην τρομοκρατία. Συνολικά, διαπιστώσαμε ότι η Επιτροπή ανταποκρίθηκε στις ανάγκες των κρατών μελών, αλλά ο συντονισμός και η αξιολόγηση εμφάνιζαν ορισμένες αδυναμίες.

39. Η Επιτροπή προώθησε τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, μέσω κατάλληλων πρωτοβουλιών όπως το δίκτυο ευαισθητοποίησης για τη ριζοσπαστικοποίηση (RAN), το φόρουμ της ΕΕ για το διαδίκτυο και το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Στρατηγικών Επικοινωνιών (βλέπε **σημεία 15** έως **21**).

40. Ο συντονισμός της οριζόντιας στήριξής της εξασφαλίστηκε, παραδείγματος χάριν, μέσω διαβουλεύσεων μεταξύ των γενικών διευθύνσεων στο στάδιο της έγκρισης των προγραμμάτων εργασιών, με αποτέλεσμα την επίτευξη συνεργιών μεταξύ των δράσεων της. Εντούτοις, παρά τις πρόσφατες βελτιώσεις, υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης του συντονισμού των δράσεων της Επιτροπής. Παραδείγματος χάριν, η Επιτροπή διαθέτει μια συνολική εικόνα των χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ δράσεων στον τομέα αυτό, όχι όμως και εκείνων που διαχειρίζονται τα κράτη μέλη, κάτι που θα ήταν χρήσιμο για τη βέλτιστη δυνατή αξιοποίηση των δυνητικών συνεργιών. Διαπιστώσαμε επίσης ότι το RAN, μία από τις κύριες πρωτοβουλίες της Επιτροπής, δεν αξιοποιήθηκε πλήρως για τη διάδοση των αποτελεσμάτων επιτυχημένων έργων τα οποία είχαν υλοποιηθεί με χρηματοδότηση της ΕΕ (βλέπε **σημεία 22** έως **28**).

Σύσταση 1 - Βελτίωση του πλαισίου για τον συνολικό συντονισμό των δράσεων για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης

Η Επιτροπή πρέπει να βελτιώσει το πλαίσιο για τον συνολικό συντονισμό των χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ δράσεων στήριξης των κρατών μελών για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης. Ειδικότερα, η Επιτροπή οφείλει:

- α) να συμπεριλάβει τις σημαντικότερες χρηματοδοτούμενες από την ΕΕ δράσεις που διαχειρίζονται τα κράτη μέλη στον κατάλογο των χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ δράσεων σχετικά με τη ριζοσπαστικοποίηση. Ο κατάλογος αυτός πρέπει να επικαιροποιείται τακτικά από την Επιτροπή προκειμένου να μεγιστοποιούνται οι συνεργίες, ιδίως στις περιπτώσεις που υπάρχουν σημεία τομής μεταξύ των

χρησιμοποιούμενων κονδυλίων και εργαλείων. Ο κατάλογος πρέπει να είναι διαθέσιμος στους υποβάλλοντες προτάσεις έργων·

- β) να αξιοποιήσει στον μέγιστο δυνατό βαθμό τις δυνητικές συνεργίες μεταξύ των δράσεων της, επισημοποιώντας την απαίτηση χρήσης του RAN για τη διάδοση των αποτελεσμάτων επιτυχημένων έργων που είχαν χρηματοδοτηθεί από την ΕΕ.

Χρονοδιάγραμμα: Ιούνιος 2019.

Σύσταση 2 - Αύξηση της πρακτικής στήριξης που παρέχεται σε επαγγελματίες και υπεύθυνους χάραξης πολιτικής στα κράτη μέλη

Η Επιτροπή πρέπει:

- α) να βελτιώσει την επικοινωνία μεταξύ των επαγγελματιών και των υπεύθυνων χάραξης πολιτικής μέσω μιας τακτικής και δομημένης ανταλλαγής προσεγγίσεων και ιδεών·
- β) να αναλύσει τη συμμετοχή των επαγγελματιών από τα κράτη μέλη στο RAN, με ιδιαίτερη έμφαση στην εξέταση της ανάγκης ενεργότερης συμμετοχής των λιγότερο δραστήριων χωρών·
- γ) να αναλύσει τη συμμετοχή των επαγγελματιών στο RAN, εξασφαλίζοντας την κατάλληλη εκπροσώπηση των διαφόρων κατηγοριών ενδιαφερομένων, περιλαμβανομένων δικτύων οργανώσεων που δραστηριοποιούνται επί τόπου, χωρίς σχέση με κρατικές αρχές, ώστε να ενισχυθεί η εφαρμογή της προσέγγισης «από τη βάση προς την κορυφή»·
- δ) να στηρίξει τους διαχειριστές έργων για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης κατά την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των πρακτικών και της δυνατότητας εφαρμογής τους και σε άλλα πλαίσια, καθώς και να ενισχύσει τη χρησιμότητα της Συλλογής του RAN με τη συμπερίληψη περισσότερων πληροφοριών σχετικά με την αποτελεσματικότητα των πρακτικών και το πλαίσιο εντός του οποίου μπορούν να εφαρμόζονται·

- ε) να συμπεριλάβει στη Συλλογή του RAN σαφή περιγραφή του τρόπου χρηματοδότησης δράσεων με κονδύλια της ΕΕ.

Χρονοδιάγραμμα: Ιούνιος 2019.

41. Η Επιτροπή δεν έχει αναπτύξει επαρκώς το πλαίσιο που εφαρμόζει για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και της οικονομικής αποδοτικότητας της στήριξής της.

Παραδείγματος χάριν, οι συνολικοί στόχοι πολιτικής δεν έχουν αναλυθεί σε ειδικότερους και περισσότερο μετρήσιμους στόχους, και τα κονδύλια που χρησιμοποίησε η Επιτροπή για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης δεν συνοδεύονται από δείκτες και τιμές-στόχο που να καθιστούν δυνατή τη μέτρηση της επιτυχίας όσον αφορά την επίτευξη του εν λόγω στόχου (βλέπε **σημεία 29** έως **31**).

42. Επιπλέον, τα επιτεύγματα συγκεκριμένων δράσεων συχνά μετρώνται με βάση τον αριθμό των δραστηριοτήτων και όχι την αποτελεσματικότητά τους. Ελλοχεύει, συνεπώς, ο κίνδυνος χρήσιμα διδάγματα να μην φτάσουν στους κατάλληλους αποδέκτες ή να μη ληφθούν υπόψη κατά τον σχεδιασμό δράσεων της Επιτροπής ή κατά την περαιτέρω ανάπτυξη της πολιτικής της (βλέπε **σημεία 32** έως **36**).

Σύσταση 3 – Βελτίωση του πλαισίου αξιολόγησης των αποτελεσμάτων

Η Επιτροπή θα πρέπει να αξιολογεί την πρόοδό της προς την επίτευξη των στόχων πολιτικής και να εξασφαλίζει τη δυνατότητα τεκμηρίωσης, βάσει αποδεικτικών στοιχείων, της αποτελεσματικότητας των δράσεων που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ. Ειδικότερα, η Επιτροπή οφείλει:

- α) να προβαίνει στις αναγκαίες διαβουλεύσεις και έρευνες προκειμένου να ορίζει στόχους και δείκτες για την αξιολόγηση της προόδου και της οικονομικής αποδοτικότητάς της όσον αφορά την επίτευξη των στόχων πολιτικής στο πλαίσιο της στήριξης που παρέχεται στα κράτη μέλη για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης. Στη συνέχεια, θα πρέπει να υποβάλλει σε τακτά χρονικά διαστήματα στοιχεία σχετικά με τη συνολική πρόοδο προς την επίτευξη των στόχων της

πολιτικής της για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης, συμπεριλαμβανομένων των ταμείων ή προγραμμάτων που χρησιμοποιήθηκαν·

- β) να ζητεί από το κέντρο αριστείας του RAN να υποβάλλει λεπτομερέστερα στοιχεία σχετικά με την αποτελεσματικότητα της δράσης του, π.χ. σχετικά με την ικανοποίηση των συμμετεχόντων, τις γνώσεις που αποκτήθηκαν και τις επαφές που πραγματοποιήθηκαν, τον τρόπο με τον οποίο αυτά χρησιμοποιήθηκαν, καθώς και τον αντίκτυπό τους στις εργασίες ή στα αποτελέσματα του οργανισμού·
- γ) να επιβλέπει, μέσω του φόρουμ της ΕΕ για το διαδίκτυο:
- τη συνεργασία μεταξύ της μονάδας της ΕΕ για την αναφορά διαδικτυακού περιεχομένου και των ομολόγων της σε εθνικό επίπεδο προκειμένου να εξασφαλίζεται η συμπληρωματικότητα και να αποφεύγονται οι περιττές αλληλοεπικαλύψεις στην καταγγελία τρομοκρατικού περιεχομένου στις εταιρείες του διαδικτύου,
 - τον βαθμό στον οποίο η απόσυρση περιεχομένου τρομοκρατικής προπαγάνδας έχει αντίκτυπο στην παρουσία του περιεχομένου αυτού στο διαδίκτυο,
 - την ταχύτητα με την οποία αφαιρείται το περιεχόμενο που έχει επισημανθεί από τη μονάδα της ΕΕ για την αναφορά διαδικτυακού περιεχομένου·
- δ) να διασφαλίζει ότι οι υποβάλλοντες προτάσεις έργων καταδεικνύουν τον τρόπο με τον οποίο θα μετρούν την αποτελεσματικότητα των έργων τους.

Χρονοδιάγραμμα: Ιούνιος 2019.

Η παρούσα έκθεση εγκρίθηκε από το Τμήμα V, του οποίου προεδρεύει ο κ.
Λάζαρος Στ. ΛΑΖΑΡΟΥ, Μέλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στο Λουξεμβούργο, κατά τη
συνεδρίασή του της 20ής Μαρτίου 2018.

Για το Ελεγκτικό Συνέδριο

Klaus-Heiner LEHNE

Πρόεδρος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Παραδείγματα δράσεων που χρηματοδότησε η ΕΕ για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης

Καλύτερη κατανόηση του φαινομένου της ριζοσπαστικοποίησης και ανταλλαγή πρακτικών

Δράση	Στόχος όσον αφορά την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης	Χρηματοδότηση	Διαχείριση
Δίκτυο ευαισθητοποίησης για τη ριζοσπαστικοποίηση (RAN)	Παρέχει στήριξη προς τα κράτη μέλη όσον αφορά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή αποτελεσματικών προληπτικών δράσεων, καθώς και κατευθυντήριες γραμμές και εγχειρίδια για την ανάπτυξη διωπρεσιακών δομών, με τη δημιουργία μιας πλατφόρμας για την ανταλλαγή εμπειριών και πρακτικών και μέσω της περαιτέρω χαρτογράφησης της έρευνας για τη ριζοσπαστικοποίηση.	Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας - Αστυνομική συνεργασία	ΓΔ Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων
Επιχορηγήσεις για έρευνα	Γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας και των επαγγελματιών που ασχολούνται με την ασφάλεια στον τομέα της ριζοσπαστικοποίησης προκειμένου να ενισχυθεί η ικανότητα των κρατών μελών να τελειοποιήσουν τις υπάρχουσες προσεγγίσεις και να αναπτύξουν νέες πολιτικές και πρακτικές. (Θέματα έρευνας: η ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης όσον αφορά τη βίαιη ριζοσπαστικοποίηση και τις σύγχρονες τάσεις της ριζοσπαστικοποίησης.)	Πρόγραμμα «Ορίζων 2020»	ΓΔ Εσωτερικών Υποθέσεων ΓΔ Έρευνας και Καινοτομίας
Έργα στον τομέα της ασφάλειας, υπό άμεση και επιμεριωμένη διαχείριση	Ανάπτυξη εργαλείων για την προσέγγιση, την εξασφάλιση της συμμετοχής και την υποστήριξη των τοπικών φορέων και των οικογενειών, με στόχο την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης.	Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας - Αστυνομική συνεργασία	ΓΔ Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων

Καταπολέμηση της τρομοκρατικής προπαγάνδας

Δράση	Στόχος όσον αφορά την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης	Χρηματοδότηση	Διαχείριση
Μονάδα της ΕΕ για την αναφορά διαδικτυακού περιεχομένου (IRU της ΕΕ)	Καταπολέμηση της τρομοκρατικής προπαγάνδας στο διαδίκτυο.	Ευρωπόλ	Ευρωπόλ
Φόρουμ της ΕΕ για το διαδίκτυο	Πρωτοβουλία της ΕΕ για την εξασφάλιση της συμμετοχής των εταφρών του διαδικτύου στην καταπολέμηση της τρομοκρατικής προπαγάνδας.	Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας	ΓΔ Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων
Ευρωπαϊκό δίκτυο στρατηγικών επικοινωνιών	Παροχή στα κράτη μέλη, την κοινωνία των πολιτών και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ εμπειρογνωσίας για την ανάπτυξη πλαισίων πολιτικής, εκστρατειών επικοινωνίας ή μεμονωμένων πρωτοβουλιών. Δημιουργία ενός δικτύου διαμοιρασμού και ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών, καθώς και παροχή πρακτικής στήριξης και συμβουλών που μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία αποτελεσματικών εναλλακτικών αφηγημάτων.	Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας	ΓΔ Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων
Έργα στον τομέα της ασφάλειας, υπό άμεση και επιμεριωμένη διαχείριση	Αντιμετώπιση του ζητήματος του διαδικτυακού περιεχομένου που μπορεί να οδηγήσει στη ριζοσπαστικοποίηση.	Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας - Αστυνομική συνεργασία	ΓΔ Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων

Προώθηση ανθεκτικών και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνιών

Δράση	Στόχος όσον αφορά την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης	Χρηματοδότηση	Διαχείριση
Διακρατικές εταιρικές σχέσεις	Ανάπτυξη κοινοτήτων πολιτικών προσεγγίσεων και πρακτικών που δίνουν προτεραιότητα στην κοινωνική ένταξη, την προαγωγή κοινών αξιών και τη διαπολιτισμική κατανόηση.	Erasmus+	ΓΔ Εκπαίδευσης και Πολιτισμού
Στήριξη πολιτικών μεταρρυθμίσεων	Επέκταση και διάδοση κοινοτήτων ορθών πρακτικών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Δήλωσης του Παρισιού.		
Ευρωπαϊκή Εθελοντική Υπηρεσία	Προαγωγή θεμελιωδών αξιών και προσέγγιση μειονεκτούντων ατόμων και κοινοτήτων.		
Εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας	Ανάπτυξη εργαλειοθήκης βέλτιστων πρακτικών σχετικά με: - την παροχή βοήθειας στους νέους προκειμένου να αυξήσουν τη δημοκρατική τους ανθεκτικότητα, να αποκτήσουν παιδεία στη χρήση των μέσων επικοινωνίας και κριτική σκέψη, - το πώς να διασχθούν οι νέοι τρόπους για να επιλύουν τις διαφορές τους και να σέβονται τις απόψεις των άλλων, - το πώς να εντοπίζονται κίνδυνοι περιθωριοποίησης ή ευάλωτες ομάδες.		
eTwinning	Σύνδεση καθηγητών και αιθουσών διδασκαλίας σε όλη την Ευρώπη μέσω της διαδικτυακής πλατφόρμας του eTwinning, προκειμένου να εντοπιστούν ορθές πρακτικές όσον αφορά τον χειρισμό της πολυμορφίας στην τάξη και τη μετάδοση κοινών αξιών στους μαθητές, καθώς και τον εντοπισμό κινδύνων περιθωριοποίησης ή ευάλωτων ομάδων.	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο	ΓΔ Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ενταξης ΓΔ Περιφερειακής Πολιτικής και Αστικής Ανάπτυξης
Στήριξη εθνικών προγραμμάτων και μικρών έργων τοπικής εμβέλειας	Ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης μειονεκτούντων ομάδων, π.χ. μέσω ειδικά προσαρμοσμένων προγραμμάτων και καθεστώτων κοινωνικής στήριξης. Παροχή συνδρομής σε σχολεία για την αντιμετώπιση του προβλήματος της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και βελτίωση της πρόσβασης σε ποιοτική εκπαίδευση για όλους.		
Έργα στους τομείς της απασχόλησης και της κοινωνικής καινοτομίας	Χρηματοδότηση κοινοτήτων έργων που ενισχύουν την κοινωνική ένταξη σε τοπικό επίπεδο.		
Έργα στους τομείς των δικαιωμάτων, της ισότητας και της ιδιγένειας	Καλύτερη κατανόηση μεταξύ των κοινοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των θρησκευτικών κοινοτήτων με στόχο την πρόληψη και την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας μέσω διαθρησκευτικών και διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων.	Πρόγραμμα «Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια»	ΓΔ Δικαιοσύνης και Καταναλωτών
Έργα στον τομέα της ασφάλειας, υπό άμεση και επιμεριωμένη διαχείριση	Ευαισθητοποίηση και επιμόρφωση επαγγελματιών πρώτης γραμμής ώστε να αναγνωρίζουν τις διαδικασίες ριζοσπαστικοποίησης δυναμικών αλλοδαπών μαχητών και να προβαίνουν στις ενδεδειγμένες ενέργειες.	Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας - Αστυνομική συνεργασία	ΓΔ Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων

Εντοπισμός ριζοσπαστικοποιημένων ατόμων και λήψη των ενδεδειγμένων μέτρων

Δράση	Στόχος όσον αφορά την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης	Χρηματοδότηση	Διαχείριση
Προγράμματα αποκατάστασης και αποριζοσπαστικοποίησης	Αποκατάσταση και αποριζοσπαστικοποίηση εντός και εκτός σωφρονιστικών ιδρυμάτων, εργαλεία αξιολόγησης κινδύνου και επιμόρφωση επαγγελματιών.	Πρόγραμμα «Δικαιοσύνη»	ΓΔ Δικαιοσύνης και Καταναλωτών
Επιμόρφωση σωφρονιστικών υπαλλήλων και προσωπικού δικαστικής επιτήρησης	Συνεργασία με την ευρωπαϊκή συνομοσπονδία δικαστικής επιτήρησης και τον ευρωπαϊκό οργανισμό φυλακών και σωφρονιστικών υπηρεσιών για τη συμμετοχή τους στην ειδική κατάρτιση του προσωπικού των φυλακών και της δικαστικής επιτήρησης.		

Αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης σε χώρες εκτός της Ευρώπης

Δράση	Στόχος όσον αφορά την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης	Χρηματοδότηση	Διαχείριση
Αντιτρομοκρατικά μέτρα	Παροχή στήριξης σε τρίτες χώρες μέσω ειδικών μέτρων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.	Ευρωπαϊκά Ταμεία Ανάπτυξης και μηχανισμός συμβολής στη σταθερότητα και την ειρήνη Ευρωπαϊκός μηχανισμός γειτονίας	ΓΔ Διεθνούς Συνεργασίας και Ανάπτυξης ΓΔ Γειτονίας και Διαπραγματεύσεων για τη Διεύρυνση
Λήψη υπόψη της διάστασης της αντιμετώπισης της ριζοσπαστικοποίησης	Ενσωμάτωση της διάστασης της αντιμετώπισης της ριζοσπαστικοποίησης σε διάφορα είδη στήριξης προς τρίτες χώρες.	Ευρωπαϊκά Ταμεία Ανάπτυξης και μηχανισμός συμβολής στη σταθερότητα και την ειρήνη Ευρωπαϊκός μηχανισμός γειτονίας	ΓΔ Διεθνούς Συνεργασίας και Ανάπτυξης ΓΔ Γειτονίας και Διαπραγματεύσεων για τη Διεύρυνση
eTwinning Plus	Επέκταση της πλατφόρμας του eTwinning σε επιλεγμένες χώρες της ευρωπαϊκής γειτονίας, ιδιαίτερα εκείνες που αντιμετωπίζουν προβλήματα που σχετίζονται με τη βίαιη ριζοσπαστικοποίηση και όπου ο διαπολιτισμικός διάλογος είναι περισσότερο αναγκαίος.	Erasmus+	ΓΔ Εκπαίδευσης και Πολιτισμού

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει της ανακοίνωσης της Επιτροπής για την ενίσχυση της πρόληψης της ριζοσπαστικοποίησης που οδηγεί στον βίαιο εξτρεμισμό.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

«ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΟΥ ΟΔΗΓΕΙ ΣΤΗΝ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ: Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΘΗΚΕ ΣΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ, ΑΛΛΑ Ο ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΜΦΑΝΙΖΟΥΝ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ»

ΣΥΝΟΨΗ

V. Από το 2017 η Επιτροπή έχει καλύτερη εικόνα των χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ δράσεων και είναι σε θέση να εντοπίζει συνέργειες μεταξύ διαφορετικών κονδυλίων και δράσεων, ιδίως στο πλαίσιο της ειδικής ομάδας για την Ένωση Ασφάλειας και της ειδικής υποομάδας για τη ριζοσπαστικοποίηση.

VI. Οι στόχοι της πολιτικής της Επιτροπής για την πρόληψη και την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης παρατίθενται στα σχετικά έγγραφα πολιτικής. Οι εν λόγω στόχοι είναι αναγκαστικά γενικότερου χαρακτήρα, ενώ περισσότεροι συγκεκριμένοι στόχοι καθορίζονται στις συναφείς πρωτοβουλίες.

VII. Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι αξιολογούνται μεμονωμένα έργα και πρωτοβουλίες και καταγράφονται τα αποτελέσματά τους. Αυτά συμβάλλουν στη γενική αξιολόγηση κονδυλίων και προγραμμάτων. Ωστόσο, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι ο μακροπρόθεσμος αντίκτυπος των συγκεκριμένων δράσεων δεν μετράται με συστηματικό τρόπο.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

6. Η ανάπτυξη των γνώσεων σχετικά με τη ριζοσπαστικοποίηση δεν επιτυγχάνεται μόνο μέσω έργων που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020», αλλά και μέσω άλλων κονδυλίων της ΕΕ, ιδίως μέσω του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας – Αστυνομική συνεργασία (ISF-P) και του Δικτύου Ευαισθητοποίησης για τη Ριζοσπαστικοποίηση (RAN), το οποίο είναι επίσης επιφορτισμένο με την ανταλλαγή και καθιέρωση ορθών πρακτικών.

8. Έργα που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο έχουν, μεταξύ άλλων, ως στόχο την ευρύτερη ενίσχυση της ικανότητας αντίστασης, αλλά μπορούν επίσης να αντιμετωπίσουν ειδικά τη ριζοσπαστικοποίηση (π.χ. το έργο BAANA).

9. Η ανάπτυξη στρατηγικών εξόδου με την ευρύτερη έννοια του όρου καθώς και τα έργα αποκατάστασης και αποριζοσπαστικοποίησης δεν χρηματοδοτούνται μόνο από το πρόγραμμα «Δικαιοσύνη», αλλά μπορούν επίσης να χρηματοδοτηθούν από το ISF-P, όπως συμβαίνει επί του παρόντος με τη γενική πρόσκληση υποβολής προτάσεων σχετικά με τη ριζοσπαστικοποίηση, η οποία προκηρύχθηκε το 2017.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Πλαίσιο 5

Μολονότι η Επιτροπή προσαρμόζει πράγματι την πολιτική της ανάλογα με τη μεταβαλλόμενη εικόνα της απειλής, το έργο της Επιτροπής στον τομέα της πρόληψης της ριζοσπαστικοποίησης επιδιώκει τόσο μακροπρόθεσμους όσο και βραχυπρόθεσμους στόχους. Υπό αυτήν την έννοια, πολλές από τις ροές εργασίας αφορούν όλες τις μορφές ριζοσπαστικοποίησης.

19.

α) Το θέμα των μέσων ενημέρωσης και της επικοινωνίας έχει αντιμετωπιστεί με διαφορετικούς τρόπους: συμπεριλήφθηκε στην ανακοίνωση της Επιτροπής του 2005 (κεφάλαιο 2.1 Μέσα μαζικής ενημέρωσης)· το θέμα αυτό (συμπεριλαμβανομένου του ζητήματος της πόλωσης) συζητήθηκε επίσης στο πλαίσιο του RAN και του Ευρωπαϊκού Δικτύου Στρατηγικών Επικοινωνιών (ESCN), ενώ δόθηκε προτεραιότητα στο εν λόγω θέμα κατά την πρόσφατη πρόσκληση υποβολής προτάσεων του 2017 (ISFP-2017-AG-RAD).

Επιπλέον, το θέμα τέθηκε στο πλαίσιο της ομάδας εμπειρογνομόνων υψηλού επιπέδου της Επιτροπής για τη ριζοσπαστικοποίηση (HLCEG-R), η οποία στην ενδιάμεσή έκθεσή της τον Δεκέμβριο του 2017 συνιστά στα κράτη μέλη να εξετάσουν (με τη στήριξη της Επιτροπής) κατά πόσον τα υφιστάμενα εργαλεία επαρκούν για την αποτελεσματική πρόληψη της διάδοσης βίαιης εξτρεμιστικής προπαγάνδας μέσω των παραδοσιακών μέσων ενημέρωσης.

β) Η Επιτροπή έχει θεσπίσει τα μέτρα που απαιτούνται για την κάλυψη των αναγκών ανάπτυξης στρατηγικών εξόδου. Ήδη στο παρελθόν η Επιτροπή χρηματοδότησε σημαντικά προγράμματα εξόδου στο πλαίσιο του ISEC (πρόγραμμα «Πρόληψη και καταπολέμηση της εγκληματικότητας»), με σημαντικότερο παράδειγμα τη χρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Αποριζοσπαστικοποίησης (ENoD) το 2012-2013. Επιπλέον, μετά την έκδοση της ανακοίνωσης για τη ριζοσπαστικοποίηση το 2014, η Επιτροπή κάλεσε τα κράτη μέλη να εντάξουν την ανάπτυξη στρατηγικών εξόδου ως προτεραιότητα για χρηματοδότηση από τα εθνικά προγράμματά τους. Τα προγράμματα εξόδου εξακολουθούν να αποτελούν προτεραιότητα και έχουν συμπεριληφθεί σε πρόσκληση υποβολής προτάσεων που προκηρύχθηκε τον Νοέμβριο του 2017¹.

Πλαίσιο 6

Εκτός από τις διαδικασίες και τους μηχανισμούς για τη διευκόλυνση του συντονισμού μεταξύ διαφορετικών κονδυλίων και πρωτοβουλιών που αναφέρει το Ελεγκτικό Συνέδριο, ο συντονισμός επιτυγχάνεται επίσης στο ευρύτερο επίπεδο πολιτικής, ιδίως μετά το 2017, μέσω της ειδικής ομάδας για την Ένωση Ασφάλειας καθώς και, ειδικότερα, μέσω της υποομάδας για τη ριζοσπαστικοποίηση.

26. Η Επιτροπή θεωρεί ότι, μολονότι ένα ενιαίο έγγραφο αυξάνει τη διαφάνεια, οι υπηρεσίες της Επιτροπής συντόνισαν τις δράσεις μέσω υφιστάμενων διαδικασιών, ακόμα και χωρίς την ύπαρξη πλήρους καταλόγου των χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ δράσεων για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης.

Το 2017 η Επιτροπή θέσπισε την ειδική ομάδα για την Ένωση Ασφάλειας και την ειδική υποομάδα για τη ριζοσπαστικοποίηση με στόχο, αφενός, τη βελτίωση του συντονισμού των δράσεων της ΕΕ για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης και, αφετέρου, τον εντοπισμό συνεργειών μεταξύ διαφορετικών κονδυλίων και δράσεων.

27. Η προτεινόμενη δυνατότητα για μεγαλύτερη συνέργεια μεταξύ των εκστρατειών απόσυρσης περιεχομένου και ανασκευής της επιχειρηματολογίας δεν υποβλήθηκε ποτέ στην Επιτροπή ούτε στο φόρουμ της ΕΕ για το Διαδίκτυο, το οποίο επιδιώκει την επίτευξη αμφότερων των στόχων και, συνεπώς, θα αποτελούσε το κατάλληλο φόρουμ. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεν θεωρεί ότι υφίσταται έλλειψη συντονισμού εκ μέρους της.

Ειδικότερα, μέσω συναντήσεων στο πλαίσιο του φόρουμ της ΕΕ για το Διαδίκτυο ή στο πλαίσιο της συμβουλευτικής ομάδας του Ευρωπαϊκού Αντιτρομοκρατικού Κέντρου (ECTC) της Ευρωπόλ που συστάθηκε τον Οκτώβριο του 2016 με τη συμμετοχή του δικτύου VoxPol και του ESCN, η Επιτροπή και η Ευρωπόλ, αντίστοιχα, διευκόλυναν τη στενότερη συνεργασία και τον συντονισμό μεταξύ των χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ δράσεων.

28.

α) Το RAN έχει παράγει ήδη μεγάλο αριθμό χρήσιμων εκροών, μεταξύ άλλων, με τη μορφή εγχειριδίων και επιμόρφωσης (π.χ. επιμορφωτικά προγράμματα για τους αστυνομικούς της Ευρώπης, μανιφέστο για την εκπαίδευση, εγχειρίδιο σχετικά με τους αλλοδαπούς τρομοκράτες μαχητές που επιστρέφουν, και πολλά άλλα).

Πρωταρχικός στόχος της συλλογής του RAN είναι να αποτελέσει πηγή έμπνευσης για άλλους επαγγελματίες, ενώ η συλλογή του RAN δεν φαίνεται να είναι το μέρος στο οποίο οι επαγγελματίες

¹ Πρόσκληση [2017-ISFP-AG-RAD](#)

θα αναζητήσουν ευκαιρίες χρηματοδότησης. Πληροφορίες σχετικά με τη χρηματοδότηση έργων διατίθενται σε άλλα πλαίσια.

β) Η Επιτροπή έχει επίγνωση των λόγων που εξηγούν τις διαφορές στη συμμετοχή ενδιαφερόμενων μερών από τα επιμέρους κράτη μέλη. Εκτός από τους λόγους που αναφέρει το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι είναι φυσιολογικό να εκπροσωπούνται περισσότερο από άλλους οι επαγγελματίες των χωρών που αντιμετωπίζουν μεγαλύτερες τρομοκρατικές απειλές ή διαθέτουν περισσότερο προηγμένες προσεγγίσεις και πρακτικές πρόληψης, καθώς και εμπειρογνώσια. Η Επιτροπή εξακολουθεί να θεωρεί σημαντικές τις συζητήσεις με τα κράτη μέλη σχετικά με τις προτεραιότητες, τις ανάγκες και τις προκλήσεις τους. Από το 2017 αυτό γίνεται ιδίως μέσω της HLCEG-R. Στην ενδιάμεσή έκθεσή της που δημοσιεύτηκε τον Νοέμβριο του 2017, παρείχε ήδη χρήσιμες κατευθύνσεις για τη διοργάνωση δραστηριοτήτων από το RAN και το ESCN στη διάρκεια του 2018.

Το RAN διατηρεί, παρακολουθεί και επικαιροποιεί τον κατάλογο των συμμετεχόντων, ο οποίος παρέχει συνολική επισκόπηση των επαγγελματιών ανά κράτος μέλος. Με βάση τον κατάλογο, το RAN και η Επιτροπή μπορούν να διαπιστώσουν πώς διαμορφώνεται η συμμετοχή των επαγγελματιών ενός συγκεκριμένου κράτους μέλους.

δ) Το RAN περιλαμβάνει ήδη μεγάλο αριθμό τοπικών οργανώσεων που δεν έχουν σχέση με κρατικές αρχές, καθώς και μεγάλο αριθμό άλλων επαγγελματιών πρώτης γραμμής. Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι γνώσεις και η εμπειρία των εν λόγω επαγγελματιών λαμβάνονται υπόψη στον πολιτικό διάλογο που διασφαλίζει μια προσέγγιση «από τη βάση προς την κορυφή».

ε) Οι ανταλλαγές απόψεων μεταξύ επαγγελματιών και υπεύθυνων χάραξης πολιτικής πραγματοποιούνται με διάφορους τρόπους: διοργανώθηκε σειρά εκδηλώσεων στις οποίες οι επαγγελματίες αντάλλαξαν διαπιστώσεις και συστάσεις με τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής (π.χ. η διάσκεψη υψηλού επιπέδου του RAN τον Νοέμβριο του 2016 ή η διάσκεψη του RAN για τους αλλοδαπούς τρομοκράτες μαχητές που επιστρέφουν τον Ιούνιο του 2017). Η Επιτροπή θεωρεί ότι η διάσκεψη του RAN για τους αλλοδαπούς τρομοκράτες μαχητές που επιστρέφουν, σε συνδυασμό με το εγχειρίδιο και τις επακόλουθες συναντήσεις εργασίας με τους εκπροσώπους των κρατών μελών για το ίδιο θέμα έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην ανάπτυξη πολιτικών στον συγκεκριμένο τομέα σε επίπεδο ΕΕ αλλά, κυρίως, σε επίπεδο κρατών μελών.

Η Επιτροπή συνεργάζεται επίσης με τα κράτη μέλη προκειμένου να καθορίσει τους τομείς στους οποίους τα κράτη μέλη θεωρούν ότι υπάρχει περιθώριο για περαιτέρω στήριξη μέσω του RAN ή με άλλο τρόπο. Η ομάδα HLCEG-R, η οποία συστάθηκε τον Ιούλιο του 2017, είναι μια συμβουλευτική ομάδα που συνεπικουρεί την Επιτροπή στον εντοπισμό των εν λόγω αναγκών και στην εξεύρεση κατάλληλων απαντήσεων. Οι συστάσεις της ενδιάμεσης έκθεσης της HLCEG-R του Νοεμβρίου 2017 αντικατοπτρίζονται στο ετήσιο σχέδιο δραστηριοτήτων του RAN για το 2018, εφόσον αφορούν το RAN. Με τον τρόπο αυτό, η Επιτροπή διασφαλίζει τη μεγιστοποίηση της προστιθέμενης αξίας του RAN στην πράξη μέσω της παροχής υπηρεσιών που ανταποκρίνονται στις προτεραιότητες και τις προκλήσεις που εντοπίζουν τα κράτη μέλη.

Το ζήτημα της ριζοσπαστικοποίησης στις φυλακές αποτέλεσε πολιτική προτεραιότητα στο πλαίσιο της αυξημένης ευαισθητοποίησης των ενδιαφερόμενων μερών στους τομείς των φυλακών και της δικαστικής επιτήρησης. Οργανισμοί όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης, η Ευρωπαϊκή Οργάνωση Φυλακών και Σωφρονιστικών Υπηρεσιών (EuroPris) και η Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Επιμελητών Κοινωνικής Αρωγής (CEP) άρχισαν να συμμετέχουν ενεργά στο συγκεκριμένο ζήτημα μόλις το 2015, όταν η Επιτροπή καθόρισε τις δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν από το πρόγραμμα «Δικαιοσύνη».

29. Η Επιτροπή θεωρεί ότι είναι πράγματι σημαντικό να διαθέτει επαρκή πληροφόρηση σχετικά με την πρόοδο και την αποτελεσματικότητα των οικείων δράσεων συνολικής στήριξης. Η Επιτροπή διενεργεί συστηματικές ενδιάμεσες και εκ των υστέρων αξιολογήσεις για τα κονδύλια της ΕΕ. Τα αποτελέσματα των ενδιάμεσων αξιολογήσεων στηρίζουν τη διαχείριση των κονδυλίων,

επιτρέποντας την προσαρμογή τους στο μεταβαλλόμενο πλαίσιο εντός των ορίων της νομικής βάσης. Εκ των υστέρων, τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων λαμβάνονται υπόψη κατά την ανάπτυξη πολιτικών. Ωστόσο, δεδομένου ότι η εικόνα της απειλής και οι ανάγκες των κρατών μελών μπορούν να αλλάξουν γρήγορα, απαιτούνται ταχείες απαντήσεις σε επίπεδο πολιτικής χωρίς προς το παρόν να προβλέπονται απαραίτητως ενδεδειγμένες αξιολογήσεις προηγούμενων δράσεων.

Επιπλέον, η συνολική στήριξη εξετάστηκε στη συνολική αξιολόγηση των πολιτικών ασφάλειας που δημοσιεύτηκε τον Ιούλιο του 2017, με την οποία η Επιτροπή ανταποκρίθηκε στο αίτημα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

30.

α) Οι στόχοι της πολιτικής της Επιτροπής για την πρόληψη και την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης παρατίθενται στα σχετικά έγγραφα πολιτικής. Οι εν λόγω στόχοι είναι αναγκαστικά γενικότερου χαρακτήρα, ενώ περισσότεροι συγκεκριμένοι στόχοι καθορίζονται στις συναφείς πρωτοβουλίες.

β) Ακόμα και εάν τα χρησιμοποιούμενα κινδύλια της ΕΕ δεν βασίζονται σε ειδικούς δείκτες και τιμές σχετικά με τη ριζοσπαστικοποίηση, η αποτελεσματικότητα και η οικονομική αποδοτικότητα των έργων για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης αξιολογούνται μέσω δεικτών προγράμματος και ειδικών δεικτών που αντικατοπτρίζουν το πεδίο και τους στόχους των επιμέρους προγραμμάτων/κινδυλίων χρηματοδότησης. Η εν λόγω αξιολόγηση διενεργείται συστηματικά στο πλαίσιο κάθε κινδυλίου. Για παράδειγμα, η αποτελεσματικότητα προγραμμάτων όπως το Erasmus+ για τη στήριξη της ποιοτικής, χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευσης και την προώθηση κοινών αξιών μετράται μέσω στόχων και δεικτών του προγράμματος καθώς και τομεακών στόχων και δεικτών. Οι εκτιμήσεις κόστους συνδέονται συνήθως με ευρύτερους στόχους σχετικούς με την εκπαίδευση και όχι με τη ριζοσπαστικοποίηση καθαυτή, δεδομένης της έμμεσης συμβολής τους στην πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης.

γ) Μια ολοκληρωμένη επισκόπηση όλων των δράσεων για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης, με εξαίρεση τις δράσεις της ΕΕ τις οποίες διαχειρίζονται τα κράτη μέλη, παρασχέθηκε στο πλαίσιο της συνολικής αξιολόγησης της πολιτικής ασφάλειας της ΕΕ, του Ιουλίου 2017, στην οποία παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τα κινδύλια και τις δαπάνες (βλ. απάντηση στο σημείο 26).

δ) Θα ήταν εξαιρετικά δύσκολο να προσδιοριστεί το συνολικό κόστος της αντιμετώπισης της ριζοσπαστικοποίησης, ιδίως για δράσεις που επιδιώκουν πολλαπλούς σκοπούς και για δράσεις με διαφορετικά χρονοδιαγράμματα. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι έγγραφα πολιτικής, όπως οι διάφορες ανακοινώσεις για τη ριζοσπαστικοποίηση, δεν περιλαμβάνουν συγκεκριμένες και πλήρεις αναφορές στα δημοσιονομικά μέσα που διατίθενται για ορισμένες δράσεις. Οι ανακοινώσεις της Επιτροπής δεν είναι έγγραφα στα οποία καταγράφονται ή ανακοινώνονται συγκεκριμένες δημοσιονομικές δεσμεύσεις.

32. Η μέτρηση της αποτελεσματικότητας των προληπτικών δράσεων είναι εγγενώς δύσκολη και απαιτεί στενή συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής, των κρατών μελών, των μεμονωμένων ενδιαφερόμενων μερών και των ερευνητών. Πρόκειται για μια σταδιακή διαδικασία με τεχνικές αξιολόγησης οι οποίες διερευνώνται και εφαρμόζονται σταδιακά. Όπως επισημαίνεται στη συνολική αξιολόγηση των πολιτικών ασφάλειας της Επιτροπής, απαιτείται καλύτερη αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και της αποτελεσματικότητας, ενώ η Επιτροπή πρέπει να συνεχίσει να διερευνά τρόπους για την καλύτερη απόδειξη της αποτελεσματικότητας των δράσεων της.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η αξιολόγηση των επιδόσεων του κέντρου αριστείας του RAN υπερβαίνει την απλή παράθεση συμβάντων και δραστηριοτήτων και περιλαμβάνει αξιολόγηση κάθε έργου, όπως καταδεικνύεται σαφώς στην ετήσια έκθεση προόδου του RAN για το 2016 (ΑΙΡ 2016).

33. Η διαδικασία επιλογής στο πλαίσιο των ενωσιακών μέσων χρηματοδότησης περιλαμβάνει εκτίμηση της αρτιότητας της στρατηγικής αξιολόγησης και παρακολούθησης που προτείνουν οι

αιτούντες και αποτελεί μέρος της ανάλυσης των πλεονεκτημάτων και των αδυναμιών των διαφόρων έργων. Η εν λόγω εκτίμηση κοινοποιείται στους αιτούντες προκειμένου να τους ενθαρρύνει να βελτιώσουν τη δομή του έργου τους. Λαμβάνεται επίσης υπόψη στη στρατηγική παρακολούθησης του έργου από την Επιτροπή όσο αυτό βρίσκεται σε εξέλιξη. Ωστόσο, η ποιότητα της στρατηγικής αξιολόγησης και παρακολούθησης που ενσωματώνεται σε ένα έργο δεν αποτελεί το μόνο στοιχείο για την επιλογή του. Στην πραγματικότητα, η επιλογή των έργων βασίζεται αφενός, στη συνάφειά τους με τον στόχο πολιτικής που καθορίζεται στις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων και, αφετέρου, στην ενωσιακή προστιθέμενη αξία (π.χ. εάν ευνοούν τη συμμετοχή ή επηρεάζουν αρκετά κράτη μέλη).

Επιπλέον, η απουσία δεικτών αποτελεσματικότητας δεν συνεπάγεται αδυναμία αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας, δεδομένου ότι τα έργα οφείλουν να παρέχουν λεπτομερή περιγραφική έκθεση η οποία θα δίνει τη δυνατότητα στην Επιτροπή να αξιολογεί εάν το έργο συνέβαλε αποτελεσματικά στην επίτευξη του στόχου πολιτικής.

34. Οι ενισχύσεις των συγχρηματοδοτούμενων από την ΕΕ έργων βασίζονται στο κατά πόσο το έργο υλοποιήθηκε σύμφωνα με τους αρχικούς στόχους του.

Στο πλαίσιο της τελικής αξιολόγησης, η Επιτροπή συνεκτιμά μια σειρά στοιχείων όπως η ποιότητα, η χρησιμότητα και η δυνατότητα μεταφοράς των αποτελεσμάτων των έργων.

Στη συνέχεια, οι αξιολογήσεις μεμονωμένων έργων λαμβάνονται υπόψη στη γενική αξιολόγηση του χρηματοδοτικού προγράμματος, η οποία διενεργείται με τη βοήθεια εξωτερικών αξιολογητών.

Για παράδειγμα, το πρόγραμμα ISEC συνολικά, οι μεμονωμένες προσκλήσεις και τα αποτελέσματα του έργου αντιμετωπίστηκαν, σε γενικές γραμμές, πολύ θετικά από τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη, όπως δηλώνεται στην εκ των υστέρων αξιολόγηση του προγράμματος ISEC «Πρόληψη και καταπολέμηση της εγκληματικότητας» 2007-2013.

Τέλος, οι αξιολογήσεις συμπληρώνονται με άλλα εργαλεία μέσω των οποίων η Επιτροπή ενισχύει τη βάση τεκμηρίωσης για μεμονωμένες παρεμβάσεις. Για παράδειγμα, μέσω των εργαλείων που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του χρηματοδοτούμενου από την ΕΕ έργου IMPACT παρέχεται βοήθεια στους διαχειριστές των έργων προκειμένου να αξιολογούν καλύτερα την αποτελεσματικότητα των δράσεών τους. Επιπλέον, όσον αφορά για παράδειγμα έργα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ (όπως εκείνα που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν από το πρόγραμμα ενδυνάμωσης της κοινωνίας των πολιτών), η Επιτροπή προβλέπει εκ των υστέρων αξιολόγηση του προγράμματος, δεδομένου του καινοτόμου χαρακτήρα των εναλλακτικών επιχειρημάτων και αντεπιχειρημάτων. Και, στο πλαίσιο της συνέχειας που θα δοθεί στην ενδιάμεση έκθεση της HLCEG-R, η Επιτροπή θα διερευνήσει, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, τρόπους καλύτερης αξιολόγησης συναφών προγραμμάτων και παρεμβάσεων.

35. Η Επιτροπή, μαζί με την Ευρώπη, έχει ζητήσει στοιχεία σχετικά με την απόσυρση τρομοκρατικού περιεχομένου από εταιρείες του διαδικτύου, η ανταπόκριση όμως ήταν περιορισμένη. Επιπλέον, η εφαρμογή διαχείρισης αναφορών διαδικτυακού περιεχομένου (Internet Referral Management Application) που έχει αναπτύξει η Ευρώπη θα συμβάλει στη διασφάλιση του συντονισμού με τα κράτη μέλη, μειώνοντας με τον τρόπο αυτό την πιθανότητα αλληλεπικάλυψης. Όσον αφορά την καταπολέμηση του φαινομένου της μετακίνησης περιεχομένου μεταξύ πλατφορμών (φαινόμενο «whack-a-mole»), η Επιτροπή ελπίζει ότι η βάση δεδομένων ψηφιακών αποτυπωμάτων περιεχομένου (hashes) την οποία ανέπτυξαν οι ίδιες οι εταιρείες θα συμβάλει στην πρόληψη της εκ νέου αναφόρτωσης τρομοκρατικού περιεχομένου και της διάδοσής του. Εν προκειμένω, στο πλαίσιο του φόρουμ, η Ευρώπη παρέχει τη στήριξή της προκειμένου να διασφαλιστεί η βελτιστοποίηση του συγκεκριμένου εργαλείου.

Η μονάδα της ΕΕ για την αναφορά διαδικτυακού περιεχομένου εφαρμόζει την αποκαλούμενη διαδικασία αποκλιμάκωσης για να διασφαλιστεί ότι τα κράτη μέλη έχουν λόγο όσον αφορά το περιεχόμενο το οποίο η εν λόγω μονάδα επισημαίνει στις εταιρείες, αποφεύγοντας με τον τρόπο αυτό τυχόν αρνητικές επιπτώσεις των αναφορών, καθώς και επακόλουθες αποσύρσεις

περιεχομένου που θα μπορούσαν να υπονομεύσουν τις έρευνες. Επιπλέον, η μονάδα της ΕΕ για την αναφορά διαδικτυακού περιεχομένου επικεντρώνεται στη διαδικτυακή προπαγάνδα που επιδιώκουν να χρησιμοποιούν οι τρομοκράτες για να προσελκύουν όσο το δυνατόν περισσότερους οπαδούς. Η κρυφή διαπροσωπική επικοινωνία τείνει να πραγματοποιείται σε μεταγενέστερο στάδιο της διαδικασίας. Η πλήρης εφαρμογή των συγκεκριμένων μεθόδων πρόληψης θα μπορούσε ουσιαστικά να μειώσει μακροπρόθεσμα την επιβάρυνση των επιχειρησιακών εταίρων, καθώς θα μειωθούν οι έρευνες.

Οι ανωτέρω δράσεις συνάδουν με το σχέδιο του φόρουμ της ΕΕ για το Διαδίκτυο, το οποίο συμφωνήθηκε τον Ιούλιο του 2017· οι δράσεις περιλαμβάνουν επίσης ρυθμίσεις υποβολής εκθέσεων για μια σειρά δεικτών. Η σύσταση της Επιτροπής για το παράνομο διαδικτυακό περιεχόμενο βασίζεται στην πρόοδο που σημειώθηκε στο πλαίσιο του φόρουμ της ΕΕ για το Διαδίκτυο και θεσπίζει ρυθμίσεις για την υποβολή εκθέσεων.

36. Η Επιτροπή ανέθεσε στο κέντρο αριστείας του RAN την υποβολή εκθέσεων σχετικά την αποτελεσματικότητα των δράσεών του. Σύμφωνα με τη σύμβαση-πλαίσιο, το κέντρο αριστείας του RAN καλείται να αναφέρει στις οικείες τριμηνιαίες εκθέσεις προόδου και, ειδικότερα, στις ετήσιες εκθέσεις προόδου τους τρόπους με τους οποίους οι δράσεις του συμβάλλουν στην επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων πολιτικής. Ως εκ τούτου, από το 2017 η ετήσια έκθεση προόδου περιλαμβάνει αξιολόγηση για κάθε έργο. Στις εκθέσεις αυτές δεν περιλαμβάνονται «μόνο δραστηριότητες». Επιπλέον, το RAN διενεργεί έρευνες (ωστόσο, όχι με συστηματικό τρόπο), ιδίως όσον αφορά ορισμένα (βασικά) συμβάντα.

Επιπλέον, η Επιτροπή αξιολογεί, από κοινού με τα μέλη της διοικούσας επιτροπής του κέντρου αριστείας του RAN, την πρόοδο, τις προκλήσεις και το περιθώριο βελτίωσης βάσει αξιολόγησης του έργου του κέντρου αριστείας του RAN (π.χ. όσον αφορά την ευαισθητοποίηση των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών, το περιθώριο βελτίωσης της διάδοσης και της δυνατότητας μεταφοράς των διδαγμάτων που αποκομίστηκαν). Οι εν λόγω συνεδριάσεις της διοικούσας επιτροπής πραγματοποιούνται σε τριμηνιαία βάση.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

40. Από το 2017, η Επιτροπή, στο πλαίσιο της ειδικής ομάδας για την Ένωση Ασφάλειας και της ειδικής υποομάδας για τη ριζοσπαστικοποίηση, έχει βελτιώσει τη συνολική εικόνα της για τις δράσεις που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ και είναι σε θέση να εντοπίζει συνέργειες μεταξύ διαφορετικών κονδυλίων και δράσεων.

Σύσταση 1

Η Επιτροπή αποδέχεται τη σύσταση 1. Μια πρώτη επισκόπηση των δυνατοτήτων χρηματοδότησης και των έργων έχει ενταχθεί στο πλαίσιο εργασιών της υποομάδας για τη ριζοσπαστικοποίηση της ειδικής ομάδας για την Ένωση Ασφάλειας, και χρησιμοποιείται από τις υπηρεσίες για τον εντοπισμό συνεργειών και τη συγκέντρωση συναφών γνώσεων και εμπειριών.

Σύσταση 2

Η Επιτροπή αποδέχεται τη σύσταση 2. Η Επιτροπή θα ήθελε να τονίσει ότι η στενότερη συνεργασία με τα κράτη μέλη αποτελεί ένα από τα συμπεράσματα της ομάδας HLCEG-R, βάσει του οποίου έχουν ήδη ληφθεί συγκεκριμένα μέτρα (π.χ. έχουν προγραμματιστεί ήδη για το 2018 εκδηλώσεις πολιτικής και πρακτικής μεταξύ υπεύθυνων για τη χάραξη πολιτικής και επαγγελματιών).

41. Οι στόχοι της πολιτικής της Επιτροπής για την πρόληψη και την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης παρατίθενται στα σχετικά έγγραφα πολιτικής. Οι εν λόγω στόχοι είναι αναγκαστικά γενικότερου χαρακτήρα, ενώ περισσότερο συγκεκριμένοι στόχοι καθορίζονται στις συναφείς πρωτοβουλίες.

Βλ. απάντηση της Επιτροπής στα σημεία 29 και 30.

42. Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι αξιολογούνται μεμονωμένα έργα και πρωτοβουλίες και καταγράφονται τα αποτελέσματά τους. Αυτά λαμβάνονται υπόψη στη γενική αξιολόγηση κονδυλίων και προγραμμάτων. Ωστόσο, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι ο μακροπρόθεσμος αντίκτυπος των συγκεκριμένων δράσεων δεν μετράται με συστηματικό τρόπο.

Βλ. απάντηση της Επιτροπής στα σημεία 32 έως 36.

Σύσταση 3

Η Επιτροπή αποδέχεται τη σύσταση 3.

Στάδιο	Ημερομηνία
Έγκριση του υπομνήματος σχεδιασμού του ελέγχου / Έναρξη του ελέγχου	25.10.2016
Επίσημη διαβίβαση του σχεδίου έκθεσης στην Επιτροπή (ή σε άλλη ελεγχόμενη μονάδα)	8.2.2018
Έγκριση της τελικής έκθεσης μετά τη διαδικασία εκατέρωθεν ακρόασης	20.3.2018
Παραλαβή των επίσημων απαντήσεων της Επιτροπής (ή άλλης ελεγχόμενης μονάδας) σε όλες τις γλώσσες	25.4.2018

Ριζοσπαστικοποίηση ονομάζεται το φαινόμενο του ενστερνισμού ιδεών που θα μπορούσαν ενδεχομένως να οδηγήσουν στη διάπραξη τρομοκρατικών ενεργειών. Η Επιτροπή στηρίζει τις προσπάθειες των κρατών μελών για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης, παραδείγματος χάριν μέσω της ανταλλαγής ορθών πρακτικών. Για τον σκοπό αυτό, αντλεί πόρους από ευρύ φάσμα πηγών χρηματοδότησης της ΕΕ. Εξετάσαμε κατά πόσον η Επιτροπή διαχειρίστηκε ορθά τη στήριξη αυτή. Διαπιστώσαμε ότι ανταποκρίθηκε στις ανάγκες των κρατών μελών και προώθησε τη συνεργασία μέσω κατάλληλων πρωτοβουλιών, όπως το δίκτυο ευαισθητοποίησης για τη ριζοσπαστικοποίηση. Ωστόσο, παρατηρήθηκαν ορισμένες αδυναμίες στον συνολικό συντονισμό των δράσεων για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης από πλευράς της Επιτροπής, καθώς και στο πλαίσιο που εφαρμόζει για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της στήριξής της. Για τον λόγο αυτό, διατυπώνουμε σειρά συστάσεων για τη βελτίωση του συντονισμού της Επιτροπής, με στόχο τη βέλτιστη δυνατή αξιοποίηση των δυνατικών συνεργιών και τη βελτίωση του πλαισίου αξιολόγησης των αποτελεσμάτων.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Υπηρεσία Εκδόσεων

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

Τηλ. +352 4398-1

Πληροφορίες: eca.europa.eu/el/Pages/ContactForm.aspx
Ιστότοπος: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors

©Ευρωπαϊκή Ένωση, 2018

Για οποιαδήποτε χρήση ή αναπαραγωγή φωτογραφιών ή άλλου υλικού που δεν αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πρέπει να ζητηθεί άδεια απευθείας από τους δικαιούχους των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.